Münazara-i sultan-ı bahar
ba şehriyar-ı şita
li cenab-ı Lâmiî Çelebi

مناظرهٔ سلطان بهار باشهریار شتا لجناب لامعی چلبی

بسم الله الرحمن الرحیم

اول دلکش نوالرکه بلبلان کلستان فصاحت * صدق وصفا هنکامنده انکله سراغاز ایلرلر * واول خوش ادالرکه طوطیان شکرستان ملاحت * مهرووفا ایامنده اندن پرسوز وساز اولورلر * شکر وثنایی کردکار عالم * وحمد بی انتهایی پروردکار بنی آدم درکه * صحائف اوراق کلزاری * وصفائح اطباق لیل ونهاری * شهود ونظر اربابنه جریدهٔ حکمت * ومسر دفتر عبرت ایلدی

قطعه

مسیز باندرکه فلك بزمنده * بربری ایچره یدی چرخی صحن
ماسوادن دل وجان الیومغه * سیم وزردن مه ومهرایکی لکن

(هوالذی لااله الاهولایعذب من عمله مثقال ذرة فی الارض ولافی السماء)
بهرت انوار جماله * وظهرت اثار جلاله * وشول دلکشا اذکارکه بالعشی والابکار * صوامع ملاك ملك اندن مملودر * واول روح افزا اخبارکه فی اللیالی والاسحار * مسامع سکان فلك طوپطلودر * تحیات طیبات

سيد الاولين والاخرين * وتسليمات زاكيات حبيب رب العالمين دركه * قلوب عالميان پرد كفر وضلالتله دمبسته ايكن * ونفوس دردغى وجهالتله دلخسته ايكن * روى منورى ايله تابناك وشرع مطهرى ايله پاك ايلدى

لمؤلفه

* دركهنده قاره قول همچو زمين * پرالا پرده سلطان قرين *
* بندهٔ خلقه بكوشى ماه ومهر * بزمنك سفره كشى چرخ برين *

(نثر) ياايها الذين آمنوا صلوا عليه وسلموا تسليما) وعلى آله وصحبه المقتبسين من انوار افضاله وكماله * امابعد * اذاء فرائضدن صكره كافهٔ مسلمين وعامهٔ اهل زمين اوزرينه براهين عقلى ودلائل نقلى ايله واجب اولان دعاء پادشاه اسلام وثناى ظل الله الملك العلام دركه وجود شريفى وعنصر لطيفى جمله عالمك روحى وسعادتلرك سبب فتوحى در راى رزينى وفكر متينى فهرست مكارم اخلاق وقانون مراسم آفاقدر همت بلندى وامنيت ارجمندى احياء معالم شريعت واعلاء سنت اوزره مقصوردر تيغ آتش دمارى قاهر اعداى دين ودولت وقلم كهر بارى ناظم مناظم ملك وملتدر لشكر ظفر رهبرى حافظ ثغور الاسلام والمسلمين وعسكر انجم پيكرى راجم شياطين شرع مبيندر (وجعل كلمة الذين كفروا السفلى ظل ظليل رايت اعلى سندن مفهوم (وينصرك الله نصرا عزيزا صحيفهٔ منجوق مه اساسنده مرقوم در

* بيت *

* خورشيد سپهر شهريارى * جمشيد سرير تاجدارى *

(نثر) دودمان روشن نهادنك دهن قناديلى اصحاب كفر وضلالتك نوركارى ياغيدر وخاندان پاك اعتقادنك حسن سيرتلرى والطف سيرتلرى دين ودولت چراغيدر ذات مكارم آياتى مظهر صفات آلهى در ومظهر بينات نامتناهى در

بيت

اسسه هر پرده باد لطفی آچر * بردم ایچنده یوزکل وسوسن
خاك پاینه یوز سورن دله مز * صحبت یاسمین و بزم سمن

(نثر) وهو السلطان ابن السلطان خلاصهٔ آل عثمان المختص بمزید عنایت الرحمن حضرت سلطان سلیمان خلد الله سبحانه ملکه وسلطانه ونشر علی العالمین بره واحسانه تعظیما وتکریما مادام القمر ببدره وهلاله ومالمع الروض بنجمه والارض باله

سبب تحریر این مقاله * وموجب تسطیر این رساله

برکون بو فقیر حقیر ومستمند ناکریز المعترف بعیوب نفسه جعل الله یومه خیرا من امسه اعنی محمود بن عثمان بن علی الشهیر باللامعی عفی عنهم الرب العلی وکنی بهم البرالولی محروسهٔ بروساده صانه الله عن البأسا فی الصبح والمسا بعض خلان وفا واخوان صفا ایله بطریق اللطف والمواسا کندو کانمده وعزلت خانمده اوتوروب کاه ذکرهم عوارف که عند ذکر الابرار تستضیٔ القلوب بالانوار وکاه نقل حکم ومعارف قلنوب که ان زلال العرفان حیاة الجنان واهله فیها کالحیتان هر یوزدن سوق کلام اولنوردی مناسبتله سوز بروسانك بهشت اسا یيلاقلرینه وقلال تلال فلك نطاقلرینه وماء الحیاة کبی عیون وانهارینه وحضر صفت چمنلرینه ونار موسی کبی منور ازهارینه وشمایم نسائم جان پرورینه وصفای هوای ریاح راحت کسترینه ایردی هر سخندان فصیح اللسان وهر اهل عرفان ملیح البیان اول کوه فلك شکوهك تعریفنده وانوك منازل ملك منا هلنك توصیفنده علی وار بلاغت دلدانه سوار اولوب میدانه کیردی وبو حقیر لاابالی بروساء جنت حوالینك سابقا مدحتنده برشهر انکیز سویلشدم واول کوهسار کردون وقاری تعریف

ایدوب برنیجه ابیات ایراد ایلمشدم یاران شاطردن بو محظوظلك اوج خاطر عاطرنده اول نکارنده ٔ قلم مشکین رقم سبر جمله محفوظ ایمش همان دم بلبل وار ترنم زنان زبانه وطوطی صفت تکلم کنان بیانه کلوب ایتدی که

لمؤلفه

نه کودایرمش زحل بامینه باشی * شکست اتمش مهك جامینی طاشی
زمین اوستنده چرخ بی ستوندر * فلك یانده طوکمش برتوتوندر
محیط دوری طقوز آسمانجه * طوپینك مرکزی ایکی جهانجه
بو سنکین قدرله اول کوه فائق * نکین خاتم اولسه جرخه لائق
اولوب هرقله سنکی جدیه پایه * سرجوزایه صلمش شاخی سایه
کورن وادیلرن برفیله مملو * صنور کم برق اوزرمهتابدن صو
نه وادی هر بری برکان مرمر * طلو بلور دز آیینه منظر
جلیدین صنمه انوك آب بسته * پراوزره چرخ سیمین درشکسته
قلا لنده کورینن صبح اثار * دکلدر برف ای یار هوادار
فلك عاجینه اورمش تیغی سوهان * یغلمش زیره لر ماننـد کوهان
مکر اول قله درر چرخه همسر * که دون کون طلعتی در صبح انور
یابر اشتردرر سرمست پرکین * دهانی پرکف اولمش قلزم ایین
زمین بختی سن اتمش زیران اول * فلك بیلینه کسمش اینوبن یول
هوا اوزره بلا میغینه بکزر * یره اینمش قضـا تیغینه بکزر
ریاضت اهلی کبی کوزلری یاش * قناعت برله بصمش بغرنه طاش
لباسی خضرووضعی قطب افلاك * نیازایجره باشی عریان یوزی خاك
فلك این زبرجدندر اول طاغ * جهانده آلنی آچوقدر یوزی آغ
اقر هر کوشه دن بیك چشمه رخشان * بری اول چشمه نك مهر درخشان
کیاهی سرتسر داروی نافع * اجلدن غیری درده جمله دافع
جنان اهلینه آبشخور بکازی * غزال مهره اوتلق سبزه زاری

(نثر) چونكه اول يار سخندان شيرين بيان اشبو رسمه شكر گفتار و بورنگين شعارله كلامك سوقين واصحاب بزمك شوقين ارتوردى پس انجلرندن برى باش كوتروب ايتدى كه بو جبل بى بدل كه بروج آسمانى كبى مرتفع جدى وجالدر آب خوشكوارى دلكشا وهواى مشكبارى روح افزادر وخاك عنبر سرشتى غاليه سادر حقيقتده هر كوشه سى فردوس برين باغى اما حيف ودريغ كه نام پر احترامى كشش طاغيدر ملت مسيحا وامت عيساكه رهبانيت پيشه لرى وانقطاع وعزلت دون وكون انديشه لريدر قديم الايامدن بو كوهى احيا وهر بر حرم پرنده نيجه عزلت خانه وفراغت ايچون كاشانه لر بنا ايدوب معموروم اقدحضور ايلمشلر ايمش نتكيم قلهٔ كردون پله سنك اوجنده هنوز اندن علائم وآثار ومراسم واطوار باقيدر اگرچه كم هر برى بنيان كفر وضلال كبى خراب و بنياد فسق وجهالت كبى يباب يانور وخاليا نيجه مواضع شريفه سى وبقاع لطيفه سن كلستان ايامنده وتابستان هنگامنده موالى اهل اسلام واهالى ذوى الافهام مشرف ايدرلر وآنيجه منازل كردون مماثلين اصحاب حقيقت وارباب طريقت مقام ايدنمشلردر نيته كيم اول شهر انكيزده انلرك اجمال احوالى والطف اداب وحسن خصالى بو رسمه ذكر اولنمشدر

لمؤلفه

بحمد الله كه شمدى اول ديارى * مقام اهل اسلام ايتدى بارى
اولوب بريانى علم اهلينه يىلاغ * قلورلر جمع اولوب طاغ اوستنى باغ
آچرلر عرصهٔ جنت حوالى * ياپرلر چرخ وش حجرات عالى
مكر اول كوهدرر دشت بخارا * كه علم اهلينه مجمعدر هر آرا
اوقورلر درس ايدرلر بحث علمى * قلورلر كسب فضل وقدر وحلمى
كهى علم نتايج كه وسائط * كهى فكر مركب كه بسائط
كلامى هر برينك پر معانى * ايدرلر سر حكمتدن بيانى

(جهان)

جهان مشكللرن تفسير ايدرلر * حقيقت سوزلرن تحرير ايدرلر

اوياروب هر كيجه انجم چراغين * اريدرلر فلكلر بغرى ياغن

ديوب قال الله قال الرسولى * يازارلر هر فروع وهر اصولى

دوز كلكى صريرندن فلكلر * سبق آلور بياندن ملكلر

كيرو بريانى قدسيلرر باطى * حريم كعبه ايله ارتباطى

چكوب سرعرشه طاق خانقاهى * فلك اوستنده خركاه الهى

عجب جندر اول طاق فلك سان * كه چاروب آنده زلف حور غلمان

نياز وعزات اربابنه معراج * صفا وحدت اصحابنه منهاج

ايروب افلاكه اندن بانك اذكار * ملكلر ياكلور تسبيحن اى يار

جكن سرانده جيب اربعينه * نظر صلمز سكز خلد برينه

ايدوب هر برنظر بيك فتح عالم * كورر زير قدم افلاكى هردم

مكر كيم طوردر اول جاى حاجات * كه انده اهل حال ايلر مناجات

نه طك اول طاغده نور تجلى * سحروش قلبه ويررسه تسلى

(نثر) امايته بو كوهسار نامدار اول اقوام كفره نسبتيله شهرت بولمشدر واول فرق طغيانه اضافتله مشهور اولمشدر القصه ذكرينك بوعنوانى نقصاندن برى وعيبدن عارى دكلدز ددى چون اول بلبل بلند پرواز بو بوزدن سر اغاز ايلدى واول طوطى سخن پرداز اشبو نكتهٔ سو يلدى حقيراتدم بلى بو بابده هر كفتار كه ايتدك راستدر وهر نه كم ايراد ايلدك بى كم وكاستدر زيرا فهامه تبادر واوهامه تجاسر ايدن اولدر اما حسب حال ومصدوقهٔ مقال اول دكلدر بلكه كششش بوراده لغت فارسى اوزره معتبردر كه كشيدن لفظندن اسم مصدردر چكشمك ديمكدر زيرا بو كوه آسمان هر زمانده منبع هوا وحوالهٔ در يادر كاه دژ يالينت وكرميت كوستروب آثار بهار هيجان ايلر وكاه اشبو جبل شدت و برودت عرض ايدوب عرصهٔ ديارى مهرجان ايلر

(لمؤلفه)

انقلاب اوستنده در چرخ برین * که سعادت که نحوستدر قرین

(نثر) والحاصل کاه اولور که فیروز فیروز سلطان ربیعه قلاوز اولوب اب در یادن علملر افراشته قلوب جند سرمایی واشکر شتایی صیوب مطلق العنان وفارغ الجنان مملکتده عزم بزم کامرانی وعیش ونوش شادمانی ایلرکن قبائل قبله یلن جمع ایدوب من بعد اصحاب شمال اوزرینه نصرت وارباب ضلال اوستنه فرصت بزمدر دیوب سرکوهساره کونا کون رایات خورشید ایات دیکوب حصن حصین مفارق شواهق ومتن حدائق شقائق حفظهٔ ربیعك الندن آلور سلطان بهار کامکاردخی بو دفعه غافل وعشرت وصحبتله معامل بولندق حالیا مقابله میسر ومقاتله متصور دکلدر دیوب تدریجله چکلوب سواحل دریایه واماکن حرم جایه ایبز وینه فرصت ورخصت بولوب عسکر ظفر رهبریله واعلام خورشید پیکریله یوریوب (انا جند الله الغالب فی المشارق والمغارب) دیوب شتانك غارتجیلرین وسرمانك خسارتجیلرین دشت وهاموندن بلکه خطهٔ ربع مسکوندن سوروب چیقارر

لمؤلفه

کردش روزکار پردمدر * کاه شادی وکاه ماتمدر

(نثر) مع القصه بو اسلوبله هر زمانده واشبو آیینله هر اوانده طرفیندن دوندرشمه‌لر بو کوهسار روزکارك تعففیله ودست تصرفیله اولماغن بو کوه پرکشا کشه کشش طاغی دیمشلردر دیدم حکایت ایدرلرکه برعاشق ازاده وصادق دلداده عجمدن یارانی بورسمه سؤال احوالی واستفسار ما فی البالی ایلمشلرکه

بیت

چونست روز کارت بایار دولت اسا * وصلست یا فراق ویا جنك ویا مواسا

(نثر) اوادخی بو یوزدن جواب ویرمش

﴿ بيت ﴾

﴾ كفتاميرس حالم يارانى شدكل * هر دم دل انقلابم همچون هواى برسا ﴿

(نثر) چون اول يار صادق وغمخوار موافق بوتقرير دلپذيرى استماع ايتدى درون دلدن ذوق وصفايله سماع ايتدى وتضرع وزارى وعرض خاكسارى ايدوب بوتقريرك مفصل تفسيرنى واشبو تصويرك مكمل تحريرنى توقع ايلدى وايتديكه اميدوارى وشرط يارى اولدركه اول جريدهٔ چون خريطه‌نك سلامت الفاظى خوش اينده وعذوبت معانى‌سى صفا افزاينده اولا بحمدالله كه

﴿ لمؤلفه ﴾

﴾ فصاحت عرصه‌سينك دلدلى‌سن * بلاغت روضه‌سينك بلبلى‌سن ﴿

كه يعرف المرء من طىّ لسانه لا من طيلسانه

﴿ لمؤلفه ﴾

﴾ بيان طوطيلرى كويا كركدر * سخن باغنده شكرّ خاكركدر ﴿

(نثر) كه هر كس انك بوستاننده كل‌چين * وهراهل هوس تعبيرنه افرين وتحسين ايده كه (كلموا الناس على قدر عقولهم) نه آن كه مراسلات خواجهٔ جهان كبى مغلق عبارات ومعقد استعاراتله مرادى مخل اولا ومنشأت تاج المآثر كبى كثرت ايراد نظميات ودور ودراز تمهيدات مقدماتله خاطرى ممل اولا حقير ايتدم تمنانك معقول واستدعانك مقبول

﴿ لمؤلفه ﴾

﴾ بوق لجهٔ فيض حقده امساك * نادردر اكرچه كوهر پاك ﴿

(نثر) اما بوفنك اوستادلرنه و بلاغت چرخنك روشن نهادلرنه طعن ولوم جائز دكلدر وانلرك فضل وكمالنه وحسن مقالنه اولقدر نسنه مانع وحاجز دكلدر كه هر برى سلاقت نهاد وسياقت مرادده برشاعر ذوفنون و برساحر پرفسوندر كه معانى عرايسنه كسوهٔ عبارات

لطيفه وخلعت استعارات شريفه ايله جلوه‌لر ويرمشلردر كه طاوسان كلزار قدسى جولانى تماشاسنده سركردان وكوشلرينى عقد منظوم كبى فرائد زبور نثرله جانلر اكا نثار اولمغه يارار وكردنلرينى درمنثور كبى قلائد حليهٔ نظمله كه بولسه خاقانلر نثار اولمغه سزاواردر زينت زيوار آيش بى اندازه‌لر ايتمشلركه حور مقصورات جنتى حسن وبهاسنه حيرانلردر

(هم قوم وصلوا مدار جهم وبلغوا معار جهم)

﴿ بيت ﴾

﴿ شعر خوبان كبى شعرى نجم شعر يدن كوزل *
* نثرى نثر نثره نظمى نظم پروينه‌دن بدل ﴾

(نثر) لكن اولكه ياران صفايه وخلان وفايه مأمول وملتمسدر اشارت بشارت نمالرى اول بابده كافى وبس در هرنكم فياض بى امتنان لطف واحسان ايليه‌كمون سوادن شكسته بسته بياضه چيقوب معروض اخوان وپيشكش اهل ميدان اولا كه مأرب اودابى ردمرو تدن دور ومطالب احبابى سرفوتدن مهجوردر اكرچه كيم

— نظم —

﴿ نه راى انكه كنم التزام اين دعوى * نه روى انكه زفرمان يار بپيچم سر ﴾
﴿ نه دستكاه كمالى براى اين معنى * نه جاى انكه تجاسر شود ازان برتر ﴾

(فاما الضرورات تبيح المحظورات والمأمور معذور ديئلوب رب اشرح لى صدرى ويسرلى امرى) دعاسى جان ودلدن ورد اوقات ايدينوب بو تذكره‌نك تحريرنه بالعجز والقصور وبانواع الالام والفتور شروع اولنوب كمون تعقيد وتسويددن ظهور بياض تمهيده اخراج اولندى ارباب كرمدن مسئول واصحاب همدن مأمولدركه * مصرع * وعين الرضا من كل عيب كليلة (نثر) مقتضاسنجه يوزعوب ايجنده رهبزه ودريا ايجنده كهره ناظر اولالر

(المؤلفه)

لمؤلفه

﴿ بوخوبلك دیمزم نقصانی بوقدر * بنم كبی سر اپا عیبی چوقدر ﴾

(نثر) وهر تنسیق ارقامده كه مزلات اقدام اقلام وهر توفیق مرامده كه هفوات مواقع كلام كوره‌لر مروت وفتوت یوزندن احسان اصلاحن یوره‌لر بلی‌ننلر كیم فضل وكمال وحسن الخصال صاحبلریدر وعفو وغفران والطف واحسان راغبلریدر عیب جویلق و بدخویلق ایتمزلر شان شریفلرنده كهترلك سر عیوبندن عفو واغماض غالب وذات منیفلرنده حقیرلك كشف تقصیراتندن اعراض ودفع اعتراض راجح اولور

لمؤلفه

﴿ اولسه یوز بیك عیب ایچنده بر هنر * اول هنردر منظر اهل نظر ﴾
﴿ عیبی كورمز دیده حق بین ابد * باطلك عینن هنر ایلر رمد ﴾
﴿ وها انا شرعت فی المقصود * متوكلا علی الصمد المعبود ﴾

﴿ ابتداء مناظرهٔ سلطان بهار باشهریار شتاء نامدار ﴾

اشبو بلدهٔ طیبهٔ طیبه مثال اعنی محروسهٔ بروسهٔ خرم جمال كه (لم یخلق مثلها فی البلاد) انوك بیاننده برروایت (وارم ذات العماد) انوك شاننده برآیتدر ترابها اطیب من النسیم وماءها الطف من التسنیم مسكن علماء كرام ومدفن اولیاء عظامدر

﴿ بیت ﴾

﴿ خوشا برسا ووصف بی مثالش * خداوندانكه دار از زوالش ﴾

(نثر) هر زمانده نیر اعظم كه آفتاب كردون تاب عالمدر بامر خالق جلیل وحكم رازق جمیل نقطهٔ عدل ربیعه تحویل واحوال زمین وزمان واحكام كون ومكان تبدیل كوستروب لیل ایله نهار همسر یعنی كیجه وكوندز رابر اولور شمس منیرك مسیری معدل النهار تیر معدلت تأثیر اولوب لیالی وایام كمال اعتدال بولور ومزاج سقیم هوایه لطف استقامت ایرشوب

نبض شمسا وصبا وحسن انتظام اوزره حرکت ایده باشلر قوای نامیه
که طبیب حاذق وحکیم فائق استرکه (یحیی الارض بعد موتها) موجبجه
عالمی احیا ایدوب اعجاز مسیحا کوستروب وتبریء الاکمه مقتضاسنجه
کورما درز اذرکسك دیده سنی آفتاب روشن نهادك میل زرینی برله
آچوب منورقله (الا فی دهرکم نفحات فتعرضوالها) وفقنجه مشام
برزکام ایامی روایح طیبهٔ ریاحین وفوایح مسکیهٔ ورد ونسرین ایله فتح
ایلیوب معطرایده طبیعت عالمه که شدت برودت اعصار وکثرت رطوبت
امطار وانهارله لقوه عارض اولمشدی

لمؤلفه

پرتشنج در زمین ولقوه اولمش جویلر *
* لرزه‌لرطوتمش بخاری رعشه اولمش آفتاب *

(نثر) شمسی آتش ربوب حاجتاو وحرارتلو معاجین وحبوب ایله
اصلاح ایلیه جبال راسخات برف واری وقلال شامخات روزکار
کذاری که وقایع لیل ونهار فتنه بارله پیرفرتوت وفقیر بی‌قوت اولوب
(واشتعل الرأس شیبا وافتضح الحال عینا صورتن اظهار اتمشدی

لمؤلفه

پیرفانی کبی کهسارك اغرمش دیده سی *
* آتش اولمش بو المردن جهانك سینه سی

(نثر) حضر وار ینه باشدن سرسبز وکامکار وتازه جوان
پراقتدار ایده ونسیم عنبربار وسحاب کوهر نثارکه مشاطهٔ جهان
ونخلابند کون ومکاندر دیلرکه عقد لالی شبنم متلالی برله هر برك ترك کوشنی
پردر شهوار ایده روی کلی تازه ایوب ماننده غرهٔ مدغرا وموی سنبلی
شانه‌لیوب شب اسا مشکین ومطرا ایلیه لاله‌نك طلعتن رغازه وسروك
قامتن رانداز ایدوب جمال عالمه زیب وفر ویره القصه هر بارکه
بودیارده اشبو یوزدن اثار ظهور ایده باشلیه شهر یارشتاکه تاتارناشتادر

(علی الغفله)

على الغفلة كلوب كوه وهامون وممالك ربع مسكونده نهب وغارت وانواع خسارت ايتمكين سلطان بهار كه برهان فاعل مختار در وصاحب قران روزكاردر فلابد خصمه ميدان وبرقاچ كون جولان ويرمك يوزندن سواحل دريايه واماكن بهشت اسابه چكلوب ظاهرده تحمل واصطبار وسكون ووقار صورتن كوسترمش ايدى امامعنده تجهيز عساكر كردون ما ثره مشغول اولوب ترتيب وتهيهٔ اسباب سلطنت قاهره ايلردى مقدمات فتح وظفر ترتيبن معلوم ومبادى اسباب نصرت اثرتهذيبن مفهوم ايديجك مقدما نسيم عيارى كه شب روروزكار ويك چالاك ملك وديار در استيلاء شتادن متفرق اولوب كوشه لره تحصن ايدن فرقه خفيته استمالتلر ويرمكيچون واطراف بلاد خرم نهادده منزوى اولان سپاه ظفرپناهى جمله ويرمكيچون هرجانبه بلكه سرجمله ممالك مشارق ومغاربه روان ودوان ايلدى وايتدى انلركه رسالت احوالنى قايرمشلر (ارسل الحكيم ولايوصته) ديو بيورمشلردر پس يك نسيم دخى راه سعى وطلبده روزشب پويان ومطالب سلطانى جان ودلدن جويان اولوب كشت جهان وطى مكان ايليوب خلائق عالمك كوكللرنه كيردى وهجوم سلطان بهاردن هربرينه خبرلر ويردى

لمؤلفه

كار يوزلر ايدر دلخستهٔ شاد * فرخ سوزدن اولور جان غمدن ازاد

(نثر) واستمالتلر ايليوب ديديكه اى طائفهٔ خائفهٔ فريفته واى شرزمهٔ صاحب ذمهٔ شيفته نعم سالفهٔ سلطان بهارى اونتدوكوزمى (كم تركوا من جنات وعيون وزروع ومقام كريم ونعمة كانوا فيها فاكهين) واول عيش مهنا وعشرت خوشكوارى فراموش ايتدوكوزمى (ياايها الذين آمنوا اذكروا نعمة الله عليكم اذهم قوم ان يبسطوا اليكم ايديهم فكف ايديهم عنكم واتقوا الله وعلى الله فليتوكل المؤمنون) بونلرك خود جور وازيت شهريار شتادن جانلرينه چكمشدى وكربت قحط وشدت فقر

وعنادن هر بری کوشیه قحمشدی ودائما دعالری (ربنا اخرجنا من هذه القریة الظالم اهلها) ایدی (وضاقت علیهم الارض بما رحبت) مصداقنجه تنکنای محنتده بی سروپا ایدی (عسی ربنا ان یبدلنا خیرا منها انا الی ربنا راغبون) دیوب الطاف یزدانی واعطاف صمدانی یه مترقبلر ایدی پس جمله صاحب ناموس جاسوس نسیمك اوکینه کلوب ایتدیلرکه (استغفرلنا ذنوبنا انا کنا خاطئین) خطا وتقصیرلرینه وسوء تدبیرلرینه اعتراف ایدوب دیدیلرکه (ظلمنا انفسنا وان لم تغفرلنا وترحمنا لنکونن من الخاسرین)

لمؤلفه

پشیمانز شها بو پیشه لردن * پریشانز یاوز اندیشه لردن

(نثر) نسیم ناموردنخی هر برینه بعد از آزمایش (انکم لفی خلق جدید) بیوروب حسن وعده لرینه ستایش ایتدی (ذلك وعد غیر مکذوب) دیوب سرور و بشاشت ومژده و بشارتله کلوب سلطان بهاردن یکا کیتدی وبارکاه عالمپناهنه یوزلر سوروب ایتدیکه * مصرع *

فزال عنك الی اعدائك الالم (نثر) ارباب اختفا وکونك وعساکر کردون مائر ربع مسکونك خبرلرین کتوردی که سراسر قریب و بعید واحرار وعبید شهریارشتانك ظلمنده فرومانده ومضطر بلردر وفر قدوم عدالت آثار صاحب قرانه وکرهجوم معدلت دثار سلطانه اماده ومترقبلردر

* بیت *

انت الذی اجدی باخذ ممالك * لاسیما فی اکتساب کنز موارث

(نثر) وقتی کیم بو خبر مسرت افزا واثر مضرت زدا سلطان بهارك سمع جمعنه وکوش هوشنه ایردی اطراف ممالکه وشاهان صاحب اراٸکه نامه لرو پیکار ارسال ایلیوب لشکرجمع اولمه سن بیوردی وکندوسی فردولت وکر صولت برله اعلام نصرت اعلامنی افراشته ایدوب بر صحرای لسای بهشت اسایه چیقوب اوتوردی وشهریارشتایله مابینلرنده اولان مدارا ومحابا حجابلرن کتوردی

(نامه)

﴿ نامه فرستادن سلطان بهار بشهر یارشتا ﴾

قل اللهم مالك الملك تؤتی الملك من تشاء وتعز من تشاء وتذل من تشاء بیدك الخیر انك علی كل شیٔ قدیر وبالاجابة جدیر ای شهر یار غدار وای قهار كینه كذار سنكه سپهسالار شتا وتاتار ناشناسن هر زمانده بلاددن برنیجه اتراك واكرادی بد نهادی جمع ایدوب ایشك فسق وفساد وطغیان عناد وتعذیب عباد وتخریب بلاددر هر ملكه قدم مذمومك خبری وهجوم پر همومك اثری اره رونق معموری اول خطه دن دور وصفای مشكوری اول بقعه دن مهجور اولور * مصرع بوم وش مشؤم سن هر بومه سن * (نثر) رعیت مملكتله عیال الله در هر زمانده سنك ظلم وضلالت انجامكه كرادر بلازمی سنكه عاقبت ظلم وخیم واول مسلكه سالك اولانلر اصحاب جحیم در

لمؤلفه

﴿ شو كیم ظلم وفسادی اتدی پیشه * انك لعنتله در ذكری همیشه ﴾

(قل سیروا فی الارض فانظروا كیف كان عاقبة الذین من قبل كان اكثرهم مشركین) رایت شوكت واقتدار دست تجبر واستكبارله اولمز كروفر سلطنت وافتخارله استظهار كثرت اعوان انصارله صورت بولمز حقیقتده سن عدو الدین و زردشت آیین سن كه مسلمانلری آتش پرست ولوای دین اسلامی شكست اتدك (ان الشرك لظلم عظیم وما ربك بغافل عما تعملون

لمؤلفه

﴿ دم اولور آتش آیین دود مظلوم * اریدر نیجه آهن جانی چون موم ﴾

(نثر) بن كه سلطان بهار وصاحب قران كامكارم السلطان ظل الله فی الارض مصداقنجه روز وشب شغلم عدل وداد وتعمیر بلاد واصحاب فساد وعزم جهاد وایقاظ ارباب رقاددر بسط انواع موایر موفورمله بسیط زمینی معمور ایدرم ونشر اصناف فوائد مشكورمله چرخ بربنی پرنور ایلرم حقاة وعراة كائنات هر زمانده خلعت فاخرمله خواجهٔ نامدر ومساكن اماكن شش جهات هرآنده نعمت زاخرمله عیاش

وكامكار اولور نتايج آب وخاك طبع جابك وچالاكمك اثريدر والحاصل
سرجمله صنايع بدايع كه ورابع طبايع كوربنور باذن الله تعالى زير وبالا توابع
فرمان بردارم وزادهٔ صنع فلك آثارم درمظهر ابداع ومصدر اختراعم
صاحب كشف وكرامات ومعدن خارق عاداتم سنك بدخشانه
رنك وطراوت ولعاب زنبوره شفا وحلاوت بنم تربيتمله درطبع
جسمانى بوخانه ده بيكانه وعقل هيولانى بوكاشانه ده ديوانه در
كه برشاخده خار وثمرك استعدادى آب وهواى جان پرورمله نتيجه اولور
و برجوهرده خل وخمرك استعدادى نشوونماى صفا كسترمله نه رسمه
صورت بولور (له الامر والخلق فتبارك الله احسن الخالقين
ربح الموحدون وخسر الملحدون فسبحان الله چون سر (ان الله
يحيى الارض بعد موتها) بنده در پس انوار (فانظروا الى آثار رحمة الله)
چهرمده تابنده در لاجرم بساط كوه وهامونده و بسيط ارض بوقلمونده
هركسوت نظيف وهرخلعت شريف كه طراز صبغة اللهله مطرز اولور انوك
مجموعهٔ اوراقى وسفينهٔ اطباقى سرجمله بنم صنعت دست رد مله مشرز اولور

لمؤلفه

❁ جهان سرسبزدر آثار ميله * زمين پرنجمدر ازهار ميله ❁

(نثر) تربيله موى سنبل غاليه سادر وتصفيه له روى كل مه اسادر القصة
آثارمه عد واطوارمه حد يوقدر اوش احكام قضاجر يانمى عالمينه اجرا
ايچون واعلام ظفر لمعانمى منصوب كنبد خضرا ايتمك ايچون لشكر نصرت
پناهمله اوزر يكه يورودم والات حرب واسباب ضربله صحرا ريوزن يورودم
❁ مصرع ❁ اكر مرد يسك حاضر اول وقتكه * (اليوم تجزون
بما كنتم تعملون)

لمؤلفه

❁ شياطين عدو اوستنه هربار * رجوم اندازدر خيلم ملك وار ❁

(نثر) اول ايراد ايدوكك فتنه وفساد نيرانى و بنياد قلدوغك ظلم وعناد

(بنيانى)

بنيانى عنايت ربانى وتأييدات اسمانى قرين اولوب آب معدلت انصاف
ما بعله بردمده منطفى ونا ياب ايدم وتاب مكرمت محمدت نصابعله اول قدمده خراب
و يباب ايليم من بعد بر ساعت قرار وبران اصطبار بوقدر ملاح عزم كه سياح
جزمدر انكر صبرى درياى تحملدن چكوب سفينهٔ اقدام وسعى ايجنه
المشدر و بادبان عزيمتى بال همت كبى اچوب غيرت كشتى سن صوب مقصود
اوزره صالمشدر ان شاء الله الرحمن شرطهٔ توفيق هم عنان ورفيق در
و بدرقهٔ عنايت رهنماى طريقدر كه من صحح العزيمة ساعده التوفيق در
طليعهٔ لشكرم سعدا كبر كبى پيروز روز و صحيفهٔ تيغ و خنجرم شمس خاور كبى
عالم سوزدر هر زمانده حرب وضربك صدمتى صداسندن قعر دريا ده نهنكك
زهره سى آبه دونمشدر وهر مكانده عزم ورزمك حشمتى نداسندن صحن
صحراده پلنكك پنجه سى قانه بونمشدر همان اول يكركدر كه غرور واستكبارى
دماغكدن القا و پند سودمندمى كوش جان ودلله اصغا ايليوب سراسر
مملكتى بكاتسليم ايده سن (ان الله يأمركم ان تودوا الامانات الى اهلها)
و ياخود برقدم اولدن اقليم اقليم باشك الوب كيده سن فيومئذلا ينفع
الذين ظلموا معذرتهم ولاهم يستعتبون والا الندامة امر من السهم القتول واحد
من السيف المسلول قد ختمنا الكلام واعلمنا المرام فالسلام على ذوى الاسلام

❁ خشم كرفتن شهر يار شتارا از نامهٔ سلطان بهار ❁

چونكم بو نامهٔ مشكين ختام شهر يارشتانك اوكنده اوقندى كويا كه سينهٔ
پر كينه سنه بر مسمارجان سپار دوقندى خشم آتشندن ديك دماغى غليان
ايليوب شويله قاقدى كه رعد وار كورليوب برق ايين شاقدى واول
كتاب تقريع خطابى پيك صبانك الندن الوب كل كبى صد پاره قلوب
اوده اوردى غايبانه سلطان بهاره خطاب ايدوب ايديكه فأتنا بما تعدنا
ان كنت من الصادقين و يتكبرون فى الارض بغير الحق مذهبنه ذهاب
ودرون نار حشمله پرتاب ايدوب همانده رستم وار غضب رخشنه سوار
اولوب لشكر ديار صغار وكبار هرنكم وار جمع اولسون ديو بيوردى

لمؤلفه

﴿ كوكل كاشانه سين قلسه غضب اود * طولسقي دماغك سر تسر دود ﴾

(نثر) اماسعی بی فائده وجهد بی عائده قلدی که سپاه ورعایا اتی وضیع وشریف برابا سراسر یوز دوندر مشلردی اول غدار بد کردارك جور از یتندن واحوال بی حیتندن انلر نه چکمشدی (مصرع) طورر کفر یله طورمز ظلمله ملك مقتضاسنجه خلائقك هر بری بر کوشیه قاچمشدی بلی جهانکیری وجهانداری وفرمان دهی وکامکاری شول صاحب دولته مسلم درکه همت عالی رتبتی روز وشب نصرت اهل دین وتقویت عباد رب العالمین واحیاء سنن سید المرسلین اوله ونصب العین ضمیر منیرنی ضعفایه شفقت ورحمت وفقرایه عنایت وهمت ایلیه هرسعادتمندك که درخت بختی کاشن سلطنتده نشو ونماوله انوك اثمار حیات خرم صفاتی عالمده اقامت مراسم امر معروف ولوازم نهی منکر اولمق کرکدر وهر صاحب قدر بلندك که نهال اقبالی جویبار پادشاهیدن سرسبز وشاداب اوله نو باوه وجود پرجودی خلائقه ایصال خیر ونفع واستیصال شر وضر اولمق واجب رکدر (والذین یؤذون المؤمنین والمؤمنات فقد احتملوا بهتانا واثما مبینا) خار ظلم وبیداد نوك تیغ وسنانله مظلوملر ایندن چقمدین کلبن سلطنت سرسبز وخندان اولمز وخس وخاشاك محنت وفساد باد لطف واحسانله ستمدیده لر دامندن رفته اولمدین زلال انهار صدق وصفا تمام جریان بولمز چمن ملکه بقساء طراوت باران معدلتدن اولور وچشمه سار دینه دوام جریان امداد مکرمتدن کلور القصه شهر یار شتا اکرچکم لشکرك اعراضین واهل کشورك انقباضن فهم ایلدی لکن چون افسرده دماغدی غیرت پاینی افسرده شعاب تلافی بر کدوب قلاله تحصن قلدی

﴿ خبر دادن نسیم جاسوس سلطان بهار را از احوال شهر یار شتا ﴾

چون پیك صبا شهر یار شتانك بوحدت وشدتن کوردی سوروب سلطان بهارك اوکنه کلوب زمین خدمته یوز اوردی وشهر یار شتانك جانبندا ودوشدوکین

ودرونی نار غضبدن طوتشدغن سویلدی ونامه‌شاهی وجریدهٔ پادشاهیه ایتدوکی ادبسزلکلرنی شرح ایلدی سلطان بهارك همان زبان حکمت بیانندن بو عبارت پر استعارت کلدی که مزق کتابی والله ممزق ملکه بیچاره نه بلسونکه اول صد پاره قلدوغی کندونك بقاء ملکی نامه سیدر وعمر وحیاتی جامه سیدرکه دولتی آخر وزوالی قریب اولمشدر وکمال شوکتی وجمال سلطنتی نهایتنه بولمشدر اکا امر دنا نقصه هرکیم مطاوعتم طریقندن اعراض وهرکم متابعتم امرنه اعتراض ایلدی فقد خسر خسرانا مبینا

لمؤلفه

﴿ عز ودولت آستانندن شوکیم سر پیچ ایدر
زلت ومحنتله عمری حاصلینی هیچ ایدر ﴾

(نثر) وغائبانه خطاب ایدوب ایتدی که ای بیچاره هنوز صولت بازوکه مغرور وآلنکده‌کی قره یازوکه ممکور سن بلزمی سنکه اول زور پنجه جانکه محنت واشکنجه‌در واول خط سیاه وجودکده نقش بلا ورنجه‌در

لمؤلفه

﴿ قتی الدن طبانجه یمین باش * صنور بازوسن آهن مشتی طاش ﴾

(نثر) سپاه ورعیتدن وارباب مملکتدن استمداد واستعانت فکرنی قو (انفقت مافی الارض جمیعا ماالفت بین قلوبهم) آیتین اوقو

لمؤلفه

﴿ چو دولت منده اقبال ایده ادبار * اولور یاریده هر ساعت زیانکار ﴾

(نثر) که کل امل کامرانی کلستان آمانیده هردم نسیم عنایت ربانی وشبنم هدایت آسمانی برله آچلوب سائر اسباب اشبو میانه‌ده بهانه‌در وظفر ای ظفر ونصرت کارنامهٔ هر دولتده قلم تأیید (والله ینصر من یشاء) برله رقم اولور کثرت انساب اتراب اول کارخانه‌ده افسانه‌در

لمؤلفه

﴿ اکرم اولیه احسان خدا پشت پناه * عالمی لشکر ایدنسه اولیمز کشورشاه ﴾

(نثر) شك یوقدر که بو عنایت سبحانی وحمایت یزدانی پادشاهلر حقنده رعیت پرورلکه منوط ومعدات کسترلکه مربوطدر هر قچن بو وادی مسدود واشبو مبادی مفقوددر صاحب کلاه ومالك عز وجاه اولنلر بساط دولتدن مطرود وملك سلطنتدن مردوددر

لمؤلفه

﴿ رعیتله اولور کشور عمارت * رعایاسز دکل ممکن امارت ﴾

(ان الله بالغ امره قد جعل الله لکل شیء قدرا) وقتی که سلطان بهار واول برهان کردکار بو حکمت نکاتنی ونصیحت کلماتنی سویلدی اشکر ظفر رهبر وعسکر انجم پیکر جمع اولنماسنه امر ایلدی مصرع که اشکرله سردار اولور پادشاه

﴿ عزم فرمودن سلطان بهار برزم شهریار شتا ﴾

چونکم سلطان بهارك عزمی وشهریار شتا ایله رزمی خبرلری عالمده منتشر اولدی آزمدته وادی ساعتده اول صحرا که سلطان بهار انده جلوس همایون بیورمشیدی عساکر کردون مآثرله طولدی پس خدام کرام شاهی وفراشان سدره قیام پادشاهی سلطنت بارکاهنی وارغوانی عز وشوکت اوتاقلرنی وقدر ورفعت وثاقلرنی کتورب برپشتهٔ اخضر وبرتلهٔ فلك محضر اوزرنده قوردیلر برابر چرخ اطلس واسمان مقرنس مانند طاق سپهر رواق ماه ومهر کل بادامدن خیام سدره قیام سراپرده لر وکونلکلر اوردیلر

لمؤلفه

﴿ پردهٔ کردونده آجدی پرویال * هر بری طاوس جولانی مثال ﴾

﴿ اولقدر ایتدی طنبلر ازدحام * اولدی ابریشم رسنلر مرغه دام ﴾

(نثر) پیرامون بسیط ربع مسکونه بساط کوناکون وفرش بوقلون دوشه دیلر

وز بیامسندلرودیباه‌مقعدلرله صحن زمینه شویله زینت ویردیلرکه نکارخانهٔ نقاشان چین وخطایی نسخ ایلدی وکارنامهٔ دلبران حسن وبهایی فسخ ایلدی

لمؤلفه

زمین صحنی سپهر آیین طونندی * کوزب خورشید رشك اودینه یاندی

(نثر) وسریر سلطنت کردون نظیری چهار قائمهٔ دوام وقرار واحتشام وافتخار اوزرینه استوار ایلدلر پس نصرت وظفر علملری همای شرف کستر کبی پر بال و پراچوب زر زمینه بلکه چرخ برینه سایه‌لر صالدیلر سرهنکام طیور صور وسرور رله سلطان بهارك ظهورنی اعلام واعلانه باشلدیلر کلبانك جیوش دریالین جوش وخروش ایدوب عرصهٔ زمین وزمانی ومملکت کون ومکانی طوتدی پس سلطان بهار دخی (وآتیناه من الکنوز ماان مفاتحه لتنوء بالعصبة اولی القوة) موجبجه تحت الارض اولان کنوز مخزونی واموال مکنونی اخراج ایدوب جمیع سپاه نصرت پناهنه صغار وکبارنه کیم وار یسه ایثار ونثار ایلدی شویله که آغ اقچه قره‌یراولدی وکیسهٔ روزکار دینار انجم شمارله طولدی مفالیس باغ ومساکین راغ بونجه روزکار ایدیکم بادیچالق ایلیوب خاکسار دامنلرینی همیان کبی پر ایدوب بوقسللغه ابدی توبه قلدیلر لعل درخشان که جکر کوشهٔ کان بدخشاندر ویاقوت سیراب که خون دل دریای کامیابدر خصبا و بطحا کبی ایقلر التنده دوکلدی قلدی

لمؤلفه

صحن غبرا اولدی کوهر ابحره غرق * صان فلك میدانی اختر ابحره غرق

(نثر) واظهار عدالت وانواع استمالت ایدوب اول عسکر کردون مآثر بربو زدن سو یلدی که مجاری امور جهانده وموارد احکام کون ومکانده خیروشر ونفع وضردن هرنکم واقع اولور تقدیر ملك قدیر ومسخر سلطان بی وزیردر (وهو القاهر فوق عباده وهو الحکیم الخبیر) هرکیمکه دیدهٔ بصیرتی سرمهٔ توفیق ربانی برله روشنایی بوله وضمیر منیری انوار

الهام سبحانی برله منور اوله (ومن یتوکل علی الله فهو حسبه) فحواسنجه همت قیلور (وافوض امری الی الله مقتضاسنجه عزیمت ایدر لاجرم انوك کبی صاحب دولت هرنه جانبه که توجه ایده بعون الله اقبال اکا استقبال وسعادت هر یوزدن دستگیر اولوب عدوسنی پایمال ایلر هرکه ار زو حلقه‌سن دپرده بی توقف فتح البابه سبب وانك کبی سعا دتمندك احوالی هرزمانده بو العجب اولوراما اکر مبادی امالنده ومقدمات احوالنده نوعا تقلبات وتغیرات یوز کوستره ینه کوه صاحب وقارکبی ثابت قدم و برقرار کرك

—ازلقه—

﴿ عجمی بولسه کارك انعقادی * اولور هر انعقادك برگشادی ﴾

(نثر) که کارروزکارده اضطراب وکردش چرخ دوارده انقلاب چوق اولور همت عنقاسی بلند پرواز وعزیمت و رقاسی جانباز کرکدر مردلی غیرت اسیرخاك بال همت مسلم افلا کدر امدی عزیمت میانبه همت کمرین بغلیوب یورو یه‌لم غبار مثال لشکرجرا رله صحرا لر یوزین یورو یه‌لم اعدانك باشنه بوکیك دنیایی طار ودشمنك کوزنه بوروشن جهانی تنك وتار ایده‌لم بر نبرد ایده‌لم که طغرای کار نامهٔ پادشاهان کردون اقتدار اوله و برکار زارقله لم که دیباجهٔ مناقب جهانداران روزکار قلنه پس جان ودلدن سراسر لشکر سمعا وطاعة دیوب عزیمت برله مصمم وال برایدوب جان وباش او یغق اوزره ثابت قدم اولالر

﴿ تجهیز کردن سلطان لشکر ظفر پیکر خود را ﴾

همانده سلطان بهار بروقت سعید چون عید اختیار اولنسون دیو بیوردی حکیم مهندس تأییدا سمانی سعود وشرف تقویمی زیج عنایت جد اولندن استخراج اتمکیچون ربع دائرهٔ افلاك که صحیفهٔ خطهٔ خاکدر نظر صالدی واصطرلاب تمهیدات عون ربانی برله اخترنجسته فال اقبالك ارتفاعن الدی برروز پیروز و برساعت دلفروز اختیار ایتدی که اجرام نحوست

رجعتده واعلام سعادت رفعتده ایدی کلوب سلطان بهارك عز وحضور
موفور السرورنده عرضه قلدی سلطان بهار دخی ترتیب صاحب قرانی
وآیین جهانبانی موجبجه لشکر جرارسیل کردارنه هماندم کوج بیوردی
مقدما چمن پیاده سنی وسبزهٔ دمن پایه سنی دریای اخضر فلك محضر کبی
اوکنجه سوردی وقول قول لاله وضیمران وشقائق نعمان غربین ترکانه
قزل بركله وهزاران سازو بركله اراسته قلدی که بساط هامون یاقوت
واعله مرصع دیباجه دوندی

لمؤلفه

* غرب لشکریدر قزل لاله لر * اغا ضیمراندر شقائق رئیس *

(نثر) وبابونج وسمن ونرکس ونسترن یکی چریسین یراغ ویاتله وجنك
ایچون عجائب الاتله برطورله پیراسته ایتدیکم بسیط زمین بوقلمون دریای
مواجه بکزردی

لمؤلفه

* یکیچری سمن ونسترنله بابونج * اغاسی یاسمن وکتخداسی زنبقلر *

(نثر) وایلا عالیجناب شابلری تاب افتاب کبی حریردن رسنلره پیچ وتاب
واژدر کردار قلابلر ویروب فلکلر بورجنه کمندلر پرتاب اتدلر (مصرع)
فلکلر بورجنه اتوب کمندی (مصرع) یلر غزال وشیره بندی (نثر)
هر طائفه دن لشکره خدمت ایچون وهر فرقهٔ عسکره شوکت ایچون بیله
سوردیلر نیلوفر خورشیدفر که قوم یهوددن وامت هوددن دم اوردی
زرین تولغه لر کیوب قوشون قوشون آلایلر بغلدی (مصرع) صناسنکم جهان
التونه باتدی (نثر) وبنفشهٔ کبود که جنود ارمن زمین وسپاه اسمان تزیین در
اژدرها سرمشکین دست چوپلر کوتروب دزین دزین صفلر چکدی
(مصرع) دیاسنکم زمین کوکه بویاندی (نثر) سوسن ازاده که نسل عاددر
لشکر بغدان ومبارزان میدان کبی الماسی تیغ وتبرلر برسر ایلیوب کله لرن قوروب
کله لرن اظهار ایتدیلر قرنفللر که سکه صورت رومی یکنلردر رسم قلندری

واپین حیدریلر اوزره جست وچابك خدمتده میان بسته قلدیلر سنبل که جماعت کش هندوستدر قاعدهٔ جامیلر وطور امامیلر کبی موی مقتوللرنی یوللرده جاروب ایدوب شکسته لکار کوستردیلر (مصرع) که درو یشانه تقصیری نکردند (نثر) وبو پیادهلرك درپنجه بید وسفیدار وشمشاد وچنار شهسوارلرنه ترتیب وتزیین ویرردی

لمؤلفه

﴿ سپاهی خلق در اشجار زیبا * سپهراپین کیرلرسبز دیبا ﴾

(نثر) کابلر کنش کبی زرین سپهرلرنی سینهلرنه چکوب غنچهلردن لعلین مغفرلر اورنوب انجم ایین زینتلر کوستروب فلك صفت سبز علملر قالدوردیلر وازهار اشجار انوار سپهراتش بارکبی سیمین قارورهلر طوتوب انداز لقلر کوستردیلر وسرافرازان مملکت نیستان قارغودن سکولرن ساعده الوب رسم غازیان وطور تازیان اوزره توغلر صوقوب طیلسانلر صرقتدیلر وکل به وارمود جندیلری ایین اسلام اوزره احیاء سنت ایلیوب خلعت عیدسعید کبی نظیف ولطیف جدید اق بیرامی جامهلر یله روی زمینی سفید اتدیلر وکلنار آتش بارنوك حاردن سرتیز خنجرلر طقنوب افتاب عالم ارا کبی خدمتده سرخ رویلقلر عرض ایلدیلر وتاجدارا ن یاسمین که سپاه خاور زمین در ماهتاب کبی تاتار کلاهلر نه پیچ وتاب وروب بومیدانده جان وباش اویغه حاضر اولدیلر

لمؤلفه

﴿ محشر ابادا اولدی صان صحن زمین * نیته کیم انجمله بو چرخ برین ﴾

(نثر) وبو ترتیب وتزیینی وترحیب واپینی کوروب ابر نامدار دنخی دیار دریا بارده شهر یار در لشکر جرار سلطان بهاره هوادارلق ایلیوب رعد وبرق طوپچیلرنی وصاعقه وتکرك تفنك جیلرنی بوعزم رزمه ترغیب ایلیوب یله یورودی بروجهله که زمین واسمانی خیول چون سیول سلطانی سراسر بورودی

(لمؤلفه)

لمؤلفه

اکلدی طغلرد کزلر کوملدی * دره دی یرلر هوالر کورلدی

(نثر) القصه شهریار کامکارك ذکر مآثری ونشر مفاخری کوه وهامونه وساکنان ربع مسکونه ایروب جمال عالم عدل ودادله کون کبی منور وروی خاکیان طلعت افلاکیان کبی فرحاندن سکه پیکر اولدی روایح راحت ونسائم سلوت هرطرفدن اسمکه باشلدی وژنك وحشت ورنك دهشت کوکللر آیینه سندن سلندی

لمؤلفه

طالع روزکاربولدی شرف * اختر سعد دهرقلدی طلوع

(نثر) ضمائر کون ومکان ازهار صدق وصفاله معطر وسرأسر زمین وزمان انوار مهر ووفاله منور اولدی نغمات اقبال وسعادت اوج اسمانه ایردی وبو صفادن مهروماه زرین سیمین دفلرله رقص اوروب چرخه کیردی شهپر شاهین سر بلبل ودراجه سایبانلقلر ایلدی وپنجهٔ شیرغرین پای کوزن وآهودن خارچین لکلر قیلدی پس سلطان بهار بواین فلك تزیینله منزل منزل قونه کوچه ازمدتده دامن کهسار کردون وقاره ایردی کوردیکه فلك کردار برعظیم کوهسار در راه ناهمواری تار خیالدن باریك ودیدهٔ اندیشهدن تنك وتاریك در ابرسیاهدن شبکلاه اورنمش وسراپا دربندی زرهلرله وجوشن پرکرهلرله بورنمش هرقله سنکی رأس الغوله وهرچشمهٔ تابداری عین الثوره بکزر اهرمن کبی مهیب الشکل امایچ وتابی اژدره بکزر

لمؤلفه

اژدها کردار چکمش چرخه سر * دیوه بکزر چهرهسی بی نور وفر

(نثر) بلدمکه بوکوه آسمان بامه عروج وصعود قوی اقدام وعظیم اهتمامله اولور خصوصا کیم شهریارشنا لشکرنك شیرژیان وپیل دمانلری انك قلالنده وتلالنده تمکن ایتمشدر پس برقاچ کون کندونك

عسکر ظفر رهبری آرام بیوردی که ذیل کوهسارده مقام ایدنسونلر وامرا ونواب واصحاب واترابله مشاوره ایلیوب که المشاورة حصن السلامه وامن من الملامة لشکرک مهماتنی وکوه فلك بروج ایچون یراغ ویاتق قیوردی * شبخون کردن شهریار شتا سلطان بهار را * چونکیم ملك روز نورانی جامهٔ دیوظلمانی برله بوروندی طلایهٔ سپاه زنك ومبارزان هفت اورنکله آسمان قلعه سنه پاسبان اولمغیچون سراپردهٔ تتق افقدن بربرباش چقروب کوروندی وطلیعهٔ روز پیروز تیغ خورشید جهان سوزینی درنیام ظلام ایدوب مانند نیام جامهٔ خواب حضوره کیروب یاتدی فلك آفتاب فلك تاب نوردن بادبان آچوب مرغ وارطیار ایکن کرداب دریای قیره دوشوب یاتدی

لمؤلفه

* یعنی مهر کرم رو اول شامکاه * کیجه‌نك قلدی قراطاغین پناه *
* غول ظلمت بغلدی انوارەراه * کیجدی جم تختینه دیو روسیاه *
* اژدر دوران ایدوب اودیله جنك * شیر کردون اولدی انجمدن پلنك *
* بیشه‌لرده سکدی قلدی کرك ومیش * دوشب صندرمدی آفاقه دیش *
* دوکدی انجم دانه شب دام ایلدی * مرغ وماهی جمله آرام ایلدی *

(نثر) شهریارشتاکه قلال تلالی پناه وفرصت دمین نکاه ایدوب حاضر ایدی ودشمن جانبن هرزمان تجسس وتفحص ایلیوب سلطان بهارك احوالنه ناظرایدی وزمانك قاری قوردی وکوه مغاك قدیمی بوردی ایدی وافسون ودمده دمینهٔ جهان وآشوب زمان وآفت دوران وحیله بازکون ومکان ایدی بلدیکه صولتنه اعتماد ودولتنه استناد ایدوب عیش هوسیله بودم غفلت جامندن سرمستدر

لمؤلفه

* اردکجه درهمیشه اجل شاهبازی چون * ای کبك قهقهیله ندندر بوغفلتك *

(نثر) وقت همت وفرصت غنیمتدر دیوب ماهتاب سردصورت وبجوم پردسریرت برله اتفاق وجان ودلدن وفاق ایدوب سلطان بهارك لشكرنه
* مصرع * همان ساعت همان لحظه همان دم (نثر) شبخون ایلدی وعلی اصباح فارسلنا علیهم سیل العرم موجبجه خیول سیوله امر ایتدی یر یر اول كوهسار فلك مداردن انحدار ایدوب اطراف لشكری غارت واكناف عسكره بیحد خسارت قلدی صحن هامونی بردم ایچنده قاندن جیحون بلكه دریای خون ایلدی

لمؤلفه

* ای كوكل و یرمه خواب غفلته راه * ناكهان صكره سر كیدر باكلاه *

(نثر) لشكر صاحب قراندن چوق سر كشلر پایمال ونیجه ثابت قدملر بركشته احوال اولدیلر اماچونكم اول عساكر فلك مآثرك انجم صفت شماری ودریا مثال كناری یوغدی اولقدر غارتدن زیاده متأثر واول مقدار خسارتدن چوق متغیر اولمدی بلكه لشكرك برطرفی واكثر دلاوری اول كار زاردن خبردار واول بردفته باردن بیدار اولمدی

لمؤلفه

* قافدن چونكم كنش كوستردی قاش * دیو ظلمت یاقه سینه چكدی باش *
* صبح روح القدس وار اوردی نفس * مریم شبدن مسیحا طوغدی بس *
* شاه مشرق ناكهان ایتدی ظهور * چرخه د كدی صبحدم سنجاغ نور *
* طوتدی میدان چكدی تیغ زرنكار * قلدی شامك لشكرینی تارمار *
* اولدی انجم خاكسار سرنكون * طولدی صحن آسمان سر جمله خون *

(نثر) صاحب قران غیوردخی خواب غروردن اویانوب برمقدار بیحضور اولدی بلدیكم بوحالت پرملالات كندویه وسپاهنه وعزت عصمت دستكاهنه محضا اعتماد صوات وانقیاد خواب غفلتدن كلدی الحكم لله العلی الكبیر ذلك تقدیر الملك القدیر دیوب لشكر پریشانی جمع ایلدی وهر برینه

استمالتلر وهمتلر ایدوب بو یوزدن سو یلدی که ای دلاوران میدان مبارزت وای هنروران معرکهٔ شجاعت زنهار وزنهار خاطر عاطر کز اشبو امور پرنفورك مقدماتندن شکسته وضمیر منیر کز اشبو احکام پر غرامك مبادیسندن دلخسته اولمسونکه (عسی ان تکرهوا شیأ وهو خیر لکم) ان شاالله الرحمن بعون الله الملك المنان من بعد فرصت وجناب وهابدن نصرت بیرمندر که عدوی دغل ودشمن پرحیل الندن کلدکجه قوت بازوسنه عمل ومکرودستانله جدال وجدل کوستردی چون یاری بیرمله ایدی یاری الدن بر کار ظهوره کلدی که یادکار مناقب کارزار وسرنامهٔ داستان روزکار اوله

بیت

شور بختی که دهد دامن اقبال ازدست * زود باشد که ازان غصه کریبان بدرد

(ذهب الله بنورهم فی ظلمات لا یبصرون) همان عزیمت رکابنه همت پاینی محکم بصمق ودعا تیرلرنی پرتاب ایدوب غرور واستکبار پاینی یصمق کرك ودست شجاعتی جیب آستیندن اخراج ایدوب بروجله دست بردمز اظهار ایلیه لم که مریخ شمشیردارك انکشت تعجبی حیرت دهاندن قاله وکارزارمزدن روزکار زورکار وسپهر کینه کذار عبرتدن نصیبن آله که بو احوال پرملال بزه تنبیهات ربانی واشارات آسمانیدر حضرت حق وفعال مطلق هر صاحب دولتك که رایت شوکتنی سرفرازودل پرامنیتنی غیرلردن بی نیاز اتمك دیلیه مقدما مقدمات احوالندن فی الجملة انعقاد وابتدای مبادی امورنده نوعا اشتداد کوستره

لؤلفه

بولور چوق بسته خاطرلر کشادی * اولور غمدن اوکش تحصیل شادی

(نثر) پس (اذا اراد الله شیئا هیأ اسبابه) مقتضاسنجه بنه اسباب رفعی انکچون آماده ومایفتح الله للناس من رحمة فلا ممسك لها فحواسنجه کیرو ابواب سعادی یوزنه کشاده فلهوز مبشر عالم غیب که ملهم صوابدر لاریب (فاوحی الی عبده ماوحی ان هو الا وحی یوحی) موجبجه بو کیجه

(اشبو)

اشبو بنده‌سنه شویله بشارت و یردیکه شهریارشتانك بوجسارتی کندو وجودنه خسارت واشبو غرور صولتی اوزجاننه لتدر من بعد ه: کار طلوع فتح ونصرت ومبدأ ظهور ابهت وشوکت بوجانبدندر والحاصل جان قولاغنه اخبار مسرت اثار دوقندی وآیة (عسی ربکم ان یهلك عدوکم) اوقندی وشبهه یوقدر که بو الهام سبحانی محضا عنایت یزدانی وهدایت صمدانیدر وقتا کیم سلطان بهار بو تقریر پرتنویری ایلدی واشبو مکت پرموهبت کلامنی سو یلدی واولکه تمهید قواعد عدل ورأفت ایدی وتشیید مبانی احسان ونصفت ایدی برنه کتوردی وشولکه احیاء مراسم رعیت پروری وابقاء قوانین مرحمت کستری ایدی سعی بلیغ کوستردی اول لشکر جرار واول عسکر بادرفتار قوی دل اولوب همانده اول کوه فلك شکوهك بروجنه کند همتله عروجه ونردبان عزیمتله خروجه اقدام ائدیلر وخواص طیور صغیر نفیر عام دارکبرله کنبد چرخ اثری پرآواز ایلدیلر و بزم رزمك هواسنجه سراغاز وصفای وغایله پرواز قلدیلر وکوه وهامون بو اوازه لرك سازنه دمساز اولوب بررسمه یانغلندیکه شش کوشهٔ زمین صیت وصدا دن طولدی وکوش چرخ هفتمین جلاجل رو یین ورای محافلدن کراولدی صان صور بعث ونشور ایدیکه خلائق بربره حشر اولوب خاص وعام اعلام نصرت اعلامله اقدام علی الاقدام اولوب بوکارزاره نصرته کلدی ونجوم آتش هجوم میدان افلاك پرجومده اخکرمرده وآب افسرده کبی دمبسته قالدی سلطان بهارك شوکت سلطنتی وعزت قدر ودولتی برمرتبه ایردیکه اسمان بلند پایه آسمانه‌ٔ در رفعتنده بندهٔ حلقه بکوش اولمغه وافتاب فلك سایه جام بزم عشرتندن جرعه نوش اولمغه راضی ومتقاضی اولدی پس عدل نوشیروانی وعقل لقمانی برله جهانه نظام وکون ومکانه انتظام ویروب سپاه ظفر پناهی برله شهریار شتانك اوزرنه یورودی

﴿ مناظرات ریاح اربعه در پیش سلطان بهار ﴾

وقتی کیم سلطان بهارك واول صاحب قران روزکارك عزم وجزمی وقصد

رزمی عالمنه بایلدی وشهر یارشتایله کارزارن ونبردبی کارین هر کشی بلدی قزلجه بل که بادمشرقدر سلطان بهار وشهر یارشایله هم موافقدر دیلدیکه بوجهاندار نامدارك ماببنلرنه کیره وذات البینی یعنی جانبینی اصلاح ایچون کلمات صلح وصلاحه مرادنجه آلوب ویره پس سوروب سلطان بهارك عز حضورنه ایردی وزمین خدمته شفاه ادب برله بوسه ویردی وما فی الضمیرنی تفسیر وحکمت امیز برقاچ کلمه تقریر اتمکه اجازت الوب ایندیکه حضرة صاحب قرانه وجناب سلطان ساطع البرهانه دلائل عقلی ونقلی برله روشن وبراهین حدسی وقیاسی ایله معیندرکه دنیانك ومافیهانك عقلا یاننده اولقدر رفع وقدری یوقدرکه انك واسطه‌سیله ذات البینه صورت نزاع وجدال وخلاف وقتال دوشوب سپاه ورعیته اندن زحمت ومشقت ایریشه (وما الحیوة الدنیا الامتاع الغرور) حواقین عظامه وسلاطین کرامه سزاوار اولدرکه ایام دولتلرنده وهنکام صولتلرنده خلائق روزکار امن وامانده فارغ البال ومرفه الحال روزوشب عیش وعشرتده وصفا ومسرتده کامرانلق ایده‌لرونکتهٔ (انما المؤمنون اخوة فاصلحوا بین اخویکم واتقوالله لعلکم ترحمون)ضمیر منیر ضمائرکشای سلطانی وخاطر عاطر خواطر نمای خاقانینه پوشیده ومخفی دکلدرکه بو حقیر خاکسارك مصلحت کوردوکی الصلح خیر مقتضاسنجه شهریار شتایله مابینکرده اولان زنك کدورت ورنك عداوت صیقل مصالحت ومصادقت برله اینهٔ دلدن سلنه وارباب فساد واصحاب عنادك کلمات نفاق امیز وتسویلات فتنه انکیزنه اعتقاد واعتماد کم قلنه دیار کوهسار وقلال تلال کردون مدار شهر یارشتاء نامداره تفویض اولنوب ملکت دشت وهامون وصحاری ربع مسکون حضرهٔ صاحب قران کامکاره تقلید قلنوب صلح اولنه

لمؤلفه

اکرچه جنکدر شهاك هواسی * ولی صلحیله در عالم صفاسی

(نثر) وقتی کیم بادمشرق کلامین تمام ومرامین پرانتظام ایتدی سلطان بهارك سرهنك برق اهنكارندن اقچه یل که بادقبله ومرد حمله در وحضرة صاحب قرانه بندهٔ مقبل ومقبولدر و بین الامثال والاقران اهل قبولدر همانده سخن میدانـنـه کیروب وصاحب قران بهـار طرفندن جواب مستطاب و یروب نیام کامدن زبان حسامنی چکوب ایتدیکه ایش آغزه کلمش ایکن ود شمنـك بوغازن المش ایکن حیث پاینی ترددله بصمق وآر قوتی بازو یه کتورمشکن وتیر مرادی نشانه یتورمشکن غیرت یاینی غفلتله یصمق همت ستلکندن وعزیمت نادر ستلکندندر

—○ لمؤلفه ○—

عاقل اولان فـوت فرصت ایلمز * منقبـلر عزم رخصت ایلمز

(نثر) مقرردر که اسکی دشمن دوست اولمق محـال وعدو یه مهلت ومیدان ویرمك باطل خیـالدر وظالمه رحم ومرحمت وبالدر (من اعان ظالما سلط الله علیه) قاره یل که باد مغرب وصاحب نبرد غالبدر باد قبـله یله مقـابله ایدوب ایتدیکه ایسم سن صـلاح عالمی بلمزسن وتأمل وتأنی یوزندن نظرقلمزسـن کذاف اسـوب صاوررسـن وکمان تدبیری قولایکه چکوب چویررسن کـه بوکارزارك آخری پرخطردر واولکم اهل نظردر صاحب حذردر (کم من فئة قلیلة غلبت فئة کثیرة باذن الله) بی اشتباه عاقله نکتهٔ انتباه در تحقیق اولدرکه جنـك وجـدالك مآلی معلوم دکلدر که نه یره ایریشـه وروزکار فتح ونصرت مهب غیبدن نه جانبه اسه پس مجاملت ومصالحت صحت حال وسلامته یقیندر ومخالفت ومجادلت سآمت شآمته قریندر

—○ لمؤلفه ○—

درختی وفاقك قوبار اولور * خـلاف اغجی لائق نار اولور

(نثر) که عزیزلر بیورمشـلردر والحق دین ودنیا قیدنی قارمشـلردر که هرکیم فضوللق سرینی ناخن جسارتله قاشیه صکره پشـت دست حیرتی

دندان در یغـله ایصرور فریوزکه بادشمال ومرضی الحالدر ایلر وکاوب ایتـدیکه سـوزك صحیحی وقصدك صریحی اولدرکه اکرچـه التأنی من الایمان والعجلة من عمل الشیطاندر لکن الخیر لایؤخر موجبنجه جمیع برهان ودلیـل ایله بوامر جلیلده تعجیل مقبول ودشمن حقنـده اهمال وعـدویه امهال غـیر معقولدر برمملکتده ایکی صاحب قران قتالدن وبر بیشه‌ده ایکی شیرژیان جدالدن خالی اولمز

لمؤلفه

* برکلیم ایچره یتوراون درویش * ایکی شه ملکه اولور محنت کیش *

(نثر) والحاصل شمدیکه حرب وجدالدر فراغ وکسـلدن حاصل همین فتور وخللدر بنیاد هراس بی اسـاس وکلام پشیمانی لامسـاس اولورکه من هاب خاب

لمؤلفه

* ولایت بوسـتان شه باغباندر * سیاست نار ولطف ابروانـدر *
* سزای آتش اولور خار اولنلر * ایچرآب روان کلزار اولنـلر *

(نثر) باد مشرق فریوزدن بوجوابی استماع ایدیجك تند اولوب ایتدیکه ای بادشمال راست بودرکه هرزمانده سـنك صوغقلقك عرضهٔ روزکار وسـبب کار زار اولور عجب بودرکه سن برمرد پر حشـیت ومستند بی حیت سن اخشـام اولمدین صباحلره‌دك خفته وکوندزلر وقت ضحایه‌دك نهفته‌سـن بویله ایکن بنه مبارزتدن دم اوررسن اخوان اورته سـنده مخالفتی مصلحت کوررسن خاموش اولکه بومیدان مخنثلرك وبازوی‌آکوی وچوکان موئنثلرك دکلدر

لمؤلفه

* مرداولان میدانه عزم ایتمك کرك * هرزمان مردانه رزم ایتمك کرك *

(نثر) فریوز ایندی ای باد مشرق سنکه ایکی یوزلو برمنافق سن طبل

نفاقی کلیم التنده چالمق دلرسن وتیغ خلافی لیل مظلم ایچنده صالمق استرسن (لعن الله علی کل من له لسانان) دوجهان بلزمی سنکه سونکی جوالده کزلنمز وقرا کو کیجه ده ایزایزلنمز اتلمش اوق دونمز ومرغ فرصت بر بداغه ایکی کز قونمز کار آخر اولمش ایکن تأخیرك فائده‌سی نه ومصلحت نهایت بولمش ایکن تدبیرك عائده‌سی ندر همین ایشك مکر وتلبیس وحیله وتدلیس در

لمؤلفه

* نه حاجت سویلك دون کون دروغی * چراغ کذبك اولمز چون فروغی *

(نثر) بلی جاهل غافل نه بیله که (رب حیلة اصاحبها) وبیله چونکم سرخبادجن اسلندن وشیطان اصلندن سن فلابدعروقه کیرب مرادك فتنه‌لر اویاندرمق وخلائقی یاقوب یاندر مقدر (الفتنة نائمة لعن الله من ایقظها) وبکا خفته‌لك نسبتن ونهفته‌لك تهمتین ایدرسن استماع ایتمدوکمی که مرد دلیر روز روشنده دار وکیرایلر واهل تزویر شام ظلمتده تشویر ایدر

لمؤلفه

* کوندز ایلر مرد اولنلر کارزار * حیله کر ایلر شب تار ایچره کار *

(نثر) بودخی معلومدر که خفته‌کم ازار ظالم بیداددن یکدر نعلبند شاکردی کبی برنعله وبرمیخه قاقغی قوافسون ودمك موثردکلدر تیر اوقوهم شهر یار شتایله دلم وهم سلطان بهار ایله الوم اولسون دیرسن وجست وچابك لك ورندنازك لکله ایکی باشدن طوپ ویررسن یوری کارده‌مکده وکندو عالمکده اولکه من بعد بوایکی جهاندارك مابینی شمشیر مصلحت کذاردن غیری نسنه آیرمز عاقل اولدر که کندو امرنی مختل وکارنی مهمل قویوب غیر یلری قایرمز (عظ نفسك ثم عظ الخلائق والا فاستحی منی) تحقیق بودر که اول خدمتك که مصلحت کذاری سن اولاسن بتمز وجواب ناصواب وخطاب غیر مستطابله کسنه اشتمز پس مراد ظاهر وسوزك آخر اولدی پس بادشمال میمنهٔ لشکری ومیسرهٔ عسکری ترتیب ایدوب اول کوهسار

پربروجه عروجه واول فلك ذات البروجه خروجه یوز طوتدیلر همانده
(والذین جاهدوا فینا لنهدینهم سبلنا) مصداقنجه قلب سپاه نصرتپناه عرصهٔ
آب حیاته ومثلا الاکنه بوزلدی که هر کوشه‌سی علم اهلنه بیلاق و بهشت
کردون طباقدر و میمنهٔ لشکر شاه راه دوغلو بابایه روانه اولدی که مرسا لکان
جهان ومقر اهل سیراندر ومیسرهٔ عسکر دوغلو بابا طرفنه عزم ایلدی
کنه حرم ومجمع اقطاب واوتاددر والحاصل دلاورلر هر یکادن فلج کبی
طارتلدی وصف درصف هرطرفدن اوق کبی اتلدی اول کردون کبی
طاغی که شتا طاغی یه مادایدی انجم صفت قوشندیلر وهر کوشهٔ باغی
وهر کنج راغی که اول باغی یه ملجا ایدی تماشاسنه بزم اهلی کبی جان آتدیلر
(تعریف مقام دوغلو بابا حضرتلری وعلوی باباو صحن آب حیات) دوغلو
بابا دیدکاری مقام عالی بر پشتهٔ بهشت حوالیدر که اول کوهسار کردون
مدارك کرکاهنده واردینك کنار جادهٔ راهنده جانب غربیده کالسماء العلیا
مشرق دریا واقع اولوب اوتاددن برعزیزك مرقدی واشهاددن برصاحب
تمیزك مشهدی در مزار متبرك ومنزل مباركدر

لمؤلفه

چندراورتوسی انوك فلك سان * آلورسالکلراندن بوی احسان

(نثر) دیرلر که بلدهٔ بروسانك فتحی ایامنده و مجاهدین کرامك سعی
هنکامنده دوغلو بابا دیدکاری عزیز درویشلرله اول ثغرهٔ نکهبان
واول مرده میزبان اولوب آینده ورونده‌دن هر سوخته جکره واصحاب
سفردن هر اهل کذره برچنق دوغ وظیفهٔ مقرری ایمش ولایتی ظاهر
وکراماتی باهر مظهر انوار فتوت مصدر اثار مروت درویش ایمش
حالیا سدره مقام وطوبی خرام چاملر التنده مرقدی معین ومشهدی مبین در
وانکر بهشت پیکری برکیجه مهمانسز اولمز هواسی معطر زابی معنبر
صحن دلاویزی جنت المأوی هردرخت نیك بختی سدرة المنتهی

(لمؤلفه)

لمؤلفه

* چراکاهی که پرجدی وجادر * ارم کلزاری کبی بی بدلدر *
* علف زاری سراسر مشك سنبل * کزوب اهولری اوتلر قرنفل *

(نثر) ایام کلستانده وهنکام تابستانده رفقاء کرام ماننده زایران مشعرالحرام اکا عازملردر وتربت بارتبتنه راغبلر وصفای سبر دشتنه وهوای کلاشتنه ملازملردر عرصهٔ عرصات وموقف عرفات کبی هر بری مجمع ارباب اهل صفا وهر کوشه‌سی مضجع اصحاب وفا اولور نسیم صباحی نکهت کلبرك طری ونفحهٔ بنفشهٔ طبری صفا کستردر (وینه علوی بابا) دیدکاری بقعهٔ شریف وخطهٔ لطیف که حالیا شهرستان وباغ وبوستان اولمشدر وبرنهر کبیرکه اول خطهٔ منیری ایکی شق ایدوب هرزمانده سلسبیل جنت کبی جاری در مزاجی کافور وجمالی پرنور درابندن الین وشکردن احلی کنشدن روشن وقردن اجلی در

لمولفه

* درونی سینهٔ عاشق کبی صاف * عیونك مجمعی ومنبعی قاف *
* تنی کلبرك ترپرسیم بردر * نظرده عمره بکزر پرکذردر *

(نثر) نقل اولنورکه دوغلو بابا دیدکاری درویش سلطان المجاهدین مغیث الملك والملة والدین المؤید بتأیید الملك المنان سلطان اورخان ابن سلطان عثمان روح الله تعالی روحهما وزاده فی فرادیس الجنان فتوحهما زماننده برقاج درویش هم کشیلرله کلوب بوکوه مذکور شرف منظورك برمقام مستورنده جانب شرقیسنده توطن کوسترمشدی طاغلرده کزدوکی یرده وحوش وطیورکاورلردی واندن انس ومحبت فحوشن آورلردی وقانده کتسه بیله کیدرلردی وهر یکادن کلوب انی زیارت ایدرلردی بابا الیاس مریدلرندن وسید ابوالوفا طریقندن ایمش بلکه اوتاد وافراد فریقندن ایمش عیون مشاهده نك منبعی فنون مجاهده نك مجمعی واقف معارج لاهوت عارف مدارج ناسوت بردرویش عزلت کیش ایمش

لمؤلفه

دم عیسی ده روح الله ثانی * سوزی احکام صحف اسمانی
بیانی جان خضره چشمهٔ نوش * دلی پرفیض وجانی بحرخاموش

(نثر) اول روز کارده اولان امرآء کامکار و رؤساء نامداردن طورغود آتپك دلالتیله حضرت اوزخان علیه الرحمة والغفران اکا ارادت کتورمشدی وجان ودلدن محبت اتمشدی و اول لوالیٔ اوا حقیله واول خرم جایی مرافقیله اکابلدرمشدی صکره مشارالیه عزیزبو کلخن عنادن اول کلشن صفایه انتقال و بوتنکنای فنادن اول سرای بقایه ارتحال ایدیجك مذکور پادشاه کردون پناه آنوك اوزرینه تربه و یانبنده برجامع و برتکیه بنا ایتدی واول مقام مبارکی واردینه وزارینه ملاذ وملجاء قلدی حالیا تمام معمور زیارتگاه وحاصلی موفور عبادة کاهدر

لمؤلفه

طوترلر کعبه آیین خانقاهن * چکرلر سورمه کبی خاك راهن
ملکلر سکفین اتمش اشیانه * پریلر صحنی ایجره مرغ خانه

(نثر) شمع جمع قدسیان فروغ قندیلدن منور ودماغ پرفراغ روحانیان بخور چراغندن معطر درخاکپایی مقبل شفاه ملوك وتربهٔ تابناکی معقر جباه اهل سلوکدر

لمؤلفه

زهی مجمع که پراهل وفادر * سراتا پا سماع وخوش صفادر
حریم قدس کبی دوری انوك * زیارتکاهی درخلق جهانك

(نثر) منجوق علمندن شمس وقرشکسته دل وچوب رایتندن سروصنوبر خجلدر واول دیارك باغ وراغ پراشجاری روضهٔ جنان کبی فوا که خانه وسدره وطوبی مثال طیور ملائك پروازه آشیانه درهر کوشه سنده برچشمهٔ خوشکوار عین الحیات که جریان وحوض دلجوای سیم اندام ماهیلرله روزوشب لمعان ایلر

لمؤلفه

لبندن آغ وشيرين نوشكردن * تراش ايلر كد ورثكين جردن
صفادن اولديغيچون منبع نور * سحر كون يوزنى اول چشمه دن يور

(نثر) اما اولكه عرصهٔ آب حياتدر فى الحقيقة سجده كاه حضر نباتدر روضهٔ جنت دينلسه درخور دركه بر چشمه سنك اذى اب كوثردر

لمؤلفه

اولقلرله صولراب برلب اولمش * حياضى كوثره هم مشرب اولمش
ايدر شهبازلر اول برده شهناز * ايدركبك دريلر آنده پرواز

(نثر) فخر العلماء الكرام ذخر الفضلاء العظام محقق الفروع والاصول مدقق المعقول والمنقول مولانا واولانا شمس الملة والدين حضرة محمد الفنارى عليه رضوان الله البارى نك آل فرخنده خصالى اول مقام جنت حوالينك صدر كاه كردون پناهنى ييلاق ابد تمشلردر مدالله تعالى ظلال سنن نسلهم الشريف على منوال سنن اصلهم المنيف الى قيام الساعة وساعة القيام بحرمة سيد الانام واولكه منلاالاكى ديمكله مشهوردر اول دخى بر صحن دلكش وموفور السرور دركه نسايم سعتر ندن وشمايم كياه جان پروردن روايح عبير وعنبر شكسته وفوايح مسك ازفر دمبسته در

لمؤلفه

سورنلر صوكبى روسعتر ينه * قايلنر سبزهٔ خلد برينه
نسيمندن جهان مشكين نفسدر * دمى شبخيزلر جانينه بسدر

(نثر) سوابق روز كارده اول ديار فرخنده آثارى مفخر الموالى مرجع الاهالى المختص بمزيد عناية الرحمن مولانا يكان نورالله مرقده بانوار الرحمة والغفران ييلاغ ايدينوب انده ارباب استعداده افاده واستفاده بابنى فتح ايتمكين اسمى منلا الاكى ديمكله شهرت بولمشدر اكرچه كيم شمدى قلب عاشق نامراد كبى اول مقام خرم نهاد خراب و يباب

اولمشـدر القصه عسـاكر كردون مخـافل منزل بمنزل يوريوب اول
مواضع خرم مناهلى سراسر الديلر وسـپاه شهريار شـتابه بر وجهله
هراسـان صلديلركه جانلرنده تثبت وقراره مجال ومقابله ومقاتليه احتمال
قاليوب فرار ايلديلر قلب عسكر دخى آب حياتدن ومنلا الا كندن وقورد
بلا كندن ضار والاكه ايرديلر كه صحنى ميدان فلكدن اوسع برفرخنده
مرتعدر واول دياررده رعايادن هركمى بولديلرايسـه استمـالتلر ويرديلر
ميمنهٔ عسـكر دخى دوغلو بابادن وشـاهم افنـدى بكارندن وقرو
كاجكدنكه مرتع جدى وجلدر وچاتل اويكدن كه تله‌ٔ فلك اخضر كبى
بى‌بدلدر كلوب صـارو الاكده قلب عسـكرله ملاقات ايتـديلر واول
صحن آسمـان ميدانده نيجه كونلر عيش وعشرت وبزم صحبتلر ايدوب
قضاى مافات ايتديلر واندن كوچوب خضر بك يوردندن وصو بركدن
قرق بكاره واول چرخ برين كبى خرم دياره كلديلر كه هرقيا دبنـدن
آفتاب رخشان كبى برچشمهٔ درخشـان چيقوب قول قول روان ودوان
اولمشدر نه چشمه هربرى بركاروان پرصفادركه يول يول انجم قطـار
وكردون مهار كبى دوان اولمشدر

لمؤلفه

قلورخضرك دلنى فيضى سيراب * صناسن چشمهٔ جاندر اورتاب
طلوشوق وصفادن سينه‌سى مهر * عروس حسننك آينه‌سى مهر

(نثر) وانده دخى برقاچ كون تشريف نزول ومقصـود دل وجانه
وصول ايدوب بعد ازان كوچوب جقوز چمنده واول بهشتى سـبزهٔ
دمنده قرار ايدوب وميسرهٔ عسكر ظفررهبره انتظار كوسـتردلر ميسرهٔ
عسكر دخى توغلوبابادن وقوش‌اوبناغندن وبيك يـلاغندن قره‌كولدن
كلم كوله نزول ايلدى واول وادى بى‌هاديده سـپاه شتادن غرق پولاد
اولمش چوق اجنـاد اكراد نهـاد بولوب كارزار ايتـديلر واول وادى

(كردون)

کردون وسعتی کوزلرنه تار و باشلرنه طار ایتدیلر واندن سوروب کاوب چقور چمنده باقی سپاه نصرت پناهله وعسکر دریا اشتباهله ملاقی اولدیلر وطرف طرف کمین کاه واديلر بوقلنوب عسکر شتادن اوفتاده وپریشان وکوشه‌لرده پنهان وبی نام ونشان اولمش حیلی کمسنه بولندی اول کمین اهلنك کیمی آفتاب کردون سوارك لشکر سپکده سینه چکشدیلر وتیغ ابدار آتش بارله هلاك ایتدیلر و کیمی اسیر ایدوب قید و بندله خدمتلنسونلر دیو شهره کوندردیلر والحاصل کوشه بکوشه شعاب صعاب کوه ووادی احوالنی کوروب اخترديلر ودوندیلر وخبر الدیلر که سردار شتا هنوز حصن حصین قله‌یی تحصن ایدوب ثابت قدم وقصد مکر وکید ایلیوب افسون ودمدر (وظنوا انهم مانعتهم حصونهم) پس عسکر جرار سلطان بهار سراسر اول قلهٔ قلعهٔ فلك مداره الله اکبر جوانب اربعه‌دن (لاعاصم الیوم من امر الله) دیوب هجوم ایدوب یورو دیلر شهر یارشتا بوحالی مشاهده ایدیجك همان برقاره ایکن قانده‌سن دشت قپچاق یلاقلری دیوب باشن قورتاما غیچون ایق کتوروب بارو بنکاهنی و بقیهٔ خیل سپاهنی سلطان بهاره قودی (من نجا برأسه فقدربح) حدیثین اوقودی همناندم اول عسکر جرار دخی (فقطع دابر القوم الذین ظلموا والحمدلله رب العالمین) علمی افتاب کردون تاب کبی رفع ایلیوب چاق اول قلهٔ آسمان طاقك اوجنده نصب ایلدیلر (ذلك فضل الله یؤتیه من یشاء والله ذوالفضل العظیم انه غفور رحیم ❊ استقبال سلطان بهاردر سلطنت و بنیاد کردن عیش عشرت ❊ وقتی کیم سلطان بهارك فروقدوم عدالت اثارندن شهریار شتانك بنیاد شوکت بید ادی و بنیان صوات ظلم وفسادی تمام منهزم اواوب سلطنت مقاصدندن هرمقصد کمالنه ایردی وشرف سعادت مطالبندن هرمطلب مراد اوزره ال ویردی صحیفهٔ رایت نصرت شعار لیل ونهاره (فمحونا ایة اللیل وجعلنا ایة النهار مبصرة لتبتغوا فضلا

من ربكم)آيتي يازلدي ودائرهٔ منجوق شرف مدارهٔ روزكاره (وهو الذي جعل لكم الليل لباسا والنوم سباتا وجعلنا النهار نشورا)بشارتي قازلدي پس طيور خوش الحان منادیلر اوازهٔ دمساز مسرت افزاايله دشت و واديلري پرصد اقلوب صوت اعلاايله طرف طرف نداايدوب ايتديلر (فيومئذ لايسئل عن ذنبه انس ولاجان)وانهارر طب اللسان خوانندهلري تران دجولري كه كوكبه ده انكار ايدوب بوني اوقو ديلر (الاتخسافوا ولاتحزنوا وابشروا بالجنة التي كنتم توعدون) ونسايم روح پرور معتدلي سو يلنوب و بونلرك هوا سنجه اهنكار ايليوب ديديلركه (ولكم فيها ماتشتهي انفسكم ولكم فيها ماتدعون) پس (اهتزت و ربت من كل زوج بهيج) مقتضاسنجه برخطهٔ دلاويزو بربقعهٔ صفا انكيز قالديكه شادي وسرور وفرحت وحبورله شاداب وخرم وسرسبز ومغتنم اولدي چشم دين ودولت يكسر روشن وصحن ملك و ملت سرا سر كلشن اولدي جسم وجان عالم مرض وسقمدن ودردوالمدن تمام آرندي مكر كوش بنفشهده في الجمله صمدن اثر وديدهٔ نركسده سمت سهر قالدي هواله شويله اعتدال وجهانه سورسمه استقامت احوال كلديكه نسيم بسيم عظام رميه جان ويرمك ديلردي

---

* ذوق وشوق وحالتندن بودمك * صغميوب جاني تنينه عالمك *
* ياقه سيني صبح وش كل قلدي چاك * بلبل ايتدي دلدن آه دردناك *
* رقصه كيردي سروعرعر چرخ وار * پرسماع اولدي صفادن هردبار *
* جويلر ترنمه لر سازانديلر * مرغلر آهنكنه پرواز اتديلر *
* شوخلقلر ايليوب هرشاخ تر * قلديلر يكسر نثار سيم وزر *
* پيك پويان اولوب بادصبا * روزوشب طورمز يلردي هريكا *
* طولدي اول يغماده درج غنجه زر * لاله طاسين ايلدي پرلعل تر *
* كيردي ماهك دسته بردره سيم * دامنن عنبرله طولدردي نسيم *

* مهر برقرص زرابردی لعل فام * جیبنی قلدی فلك پردر تمام *
* بی نوایکن اولوب پربرك وبار * زله بند اولدی قواهل دیار *

(نثر) صحائف حدائقه اقلام صفا وارقام شقایقله (هذه جنات عدن فادخلوها خالدین) قازلدی وصفایح ریاضه مداد صافی نهاد حیاضله (ولهم فیها ازواج مطهرة وهم فیها خالدون) یازلدی صدق وصفا طاوسلری برشاخدن برشاخه و برکاخدن برکاخه جلوه کنان پروازه باشلدیلر ومهر ووفا ققنوسلری الحان غریب واوازدلفریب ایله نغمه زنان سراغازه باشلدیلر
(جهان سرمست اولوب جام طربدن * پر اولدی دهر ایچی شور وشغبدن)
(نثر) کون کوندن اجرام سعادت بروج سیادتدن طالع وانوار شرف طرف طرف لامع اولمغه یوز طوتدی ومنشئ دهر حریر سپهره سلطنت منشورنی سلطان بهار آدنه یازدی وخطیب زمان منبر شش پایهٔ کون ومکانده ربع مسکون شهریارلغنی بوخسرو نامدار اوقدی ونساج طبیعت دیباج خلعت کرامتی اشبو بختیار تاجدار آدنه طوقدی

لمؤلفه

* یوزی بو کهنه دیرك تازه لندی * نوالردن جهان آوازه لندی *

(نثر) سلطان بهاردخی کنجور روزکاره بیوردیکه جواهر زواهر مخزنلرن آچه وسپاه ظفر پناهنه من بعد نعما یغمادر دیوب اول کهرلردن ساچه

لمؤلفه

* ایلدین مالکی غارت عدو * ایله راه دوسته سن یغمانی *

(نثر) تامشاهده ایدوب یقینا بله لرکه اول مدت مدید وعهد بعید چکدکاری مجاهده لرك ثمراتی بو کوهرلر ایمش واول ماه وسال علی تقلب الاحوال کنج غارلرده وشب تارلرده ایتدکاری ریاضتلرك نتایجی ماه واخترلر ایمش (وجزاهم بما صبروا جنة وحریرا)

﴿ بيت ﴾

﴿ ازلطف وخلق نافه كشا كشت دهررا *
پرعطر ساخت جيب وزمين وسپهررا ﴾

(نثر) پس خلائق روزكار صغار وكبار درهم ودينار ريزنده خواجه وارجوا هردن بارلر بغليوب (نلتقط عن كل روض ونغترف من كل حوض) ديوب صحن مرغزار وكنار جويباردهكه (عينا تسمى سلسبيلا اندن عبارتدر عيش وعشرتهو بزم صحبتهاوتوردلر كرم دل ساقيلر (تسقون فيها كاسا كان مزاجها كافورا) آيتن اوقيوب قوت روان ايچون ياقوت دوران كوستروب باغبان جنان كبي جنان باغني سيراب وشاداب ايتديلر ولشكر آفتاب شراب عالم تابله غموم وهموم كشورن سراسر خراب ايتديلر

لمؤلفه

﴿ ماهرولر صوندي ياقوت مذاب * چهرهلر كون كبي اولدي لعل ناب ﴾
﴿ هر كيم اول ترياك جاني قلدي نوش * قانيوب قاني جكردن قلدي جوش ﴾
﴿ خانهٔ دل جاميدر بكزر قدح * سينهلر آندن صفا جانلر فرح ﴾
﴿ حق بودر جان بزمنك قنديلدر * قفل اخرانك كليدي ديلدر ﴾
﴿ مايهٔ جاندر حكيم اصلنجه اول * نور يزداندر مغان قولنجه اول ﴾

(نثر) چمن پرسمنك مرصع تختنده اصحاب صدق وصفا كامرانلقلر ايدوب (متكئين على فرش بطائنها من استبرق) صورتن انشا قلدلر ودرخت نيك بختك تختنده ارباب مهر ووفا جلوه نمانلق كوستروب ﴿ مصرع ﴾ قاصرات الطرف في تحت الخيام (نثر) سيرتن افشا ايتديلر

لمؤلفه

﴿ هر يكا برعام بزم خاص ايدى * شاخلر طاوس وش رقاص ايدى ﴾
﴿ عود وصندل سبر ايدوب بودرزشى * دمبدم يانوب ياقلمقدى ايشى ﴾

(نثر) هرلعبت غريب برصنعت عجيب اظهار ايدوب چمن هنكامه سنى

عرصهٔ عرصاته دوندردی وهر نخلبند شیرین کار بزینت پرنقش ونکار عرضه قلوب زمین کارخانه‌سین موقف عرصاته بکزتدی هرشاخسار میوه‌دار عرصهٔ بوستانده جواهر رنکارنکدن آویزه کوستروب افلاك پرانجم اوستنه صنعت آصدی هر جویبار خوشکوار میدان کلستانده هزار در او بندلر اویتوب پهلوان چرخی دست چنبردن یصدی (ورفعنا بعضهم فوق بعض درجات لیتخذ بعضهم بعضا سخریا) شعبده باز اشجار کاه طاس اناری اخکر پرشرارله مملو ایکن قپوب فحول انامی بر رسمه شیفته ایتدی وکاه مناری مثال عمودلری زیر دامن پنهان ایدوب عقول ذوی الافهامی بر وجهله فریفته قلدیکه زندان دماغك بطن اولندن حس مشترك شهریاری محبوس قالدی وبطن مؤخرنده خیال زیرك خزینه داری تخیلدن مأیوس اولدی نه متصرفه‌یه مجال تصور ونه متفکره‌یه قدرت تفکر سراسر انس وجانی حیرت وتعجب عبرت آلدی

لمؤلفه

قنغی وصفن ایدم اول بزمك بیان * كاندە حیران اولمشدی عقل وجان

(نثر) والحاصل هر کوه ووادی وصحاری بوادی عیش ممادی ولعب ولهو وشادی برله طولدی هر بلبل جان بوالحاله پرنوا وهر طوطی جنان اشبو بیانله شکرخا اولدی

کل ای دل ناله قیل بلبلار یله * آچل عشرت دمیدر کللریله
بو آهن دللری آهکله نرم ایت * نوالر کوستروب آهنك کرم ایت
قوماغل لاله‌وش جان ایچره طاغی * که فرصت الده ایکن طوت اياغی
بو چاغلر کچمدن داد آل جهاندن * سرودین کسمدن دم رود جاندن
صلادرهای وهوی دیده قل باز * ایدرسن هی دینجه مرغ پرواز
قولاغ اور کل کبی کم مرغ شبخیز * نیجه ایتمش سحردن ناله سن تیز
دوزب هنکامدر مرغان پرهای * صولر ایرلر تران بلبلجالر نای

سمنلر برك ترلردن طوتردف * چالرشوريده اولوب جويلر كف

ايكى قوادن ديزلمش سرو وعرعر * صرا قالقر چمنده باد صرصر

صولر كزلنجه اويناز باغ ايچنده * چچكلرله يشل يپراغ ايچنده

صباقاپوب كلاه ياسمينى * قلور ساج يولمسى درثمينى

اوينجى باشيدر باد سبكبار * قوواز بربرين اطفال اذكار

اغچلر اللشور برك تريله * چچكلر يولشور بلبللر ايله

صبا او كنجه مانند كبوتر * هوايى تقله لر اورركل تر

طوتشدقچه شكوف ايله چنار ال * ايدوب هر برينه بغدا اكر يل

شهبدن اود قپرابركهرريز * كل افشانلق ايدر باد سحرخيز

دونوب اويناز صولر چنبرلر ايله * يشل يپراغدن خنجرلر ايله

طورر دمبسته قالوب ارغوانلر * يارپشر باد له اب روانلر

رياخيله رياحين طورطوت اويناز * چنارال قرصرايلر رقص عرعر

خوش اتمش شاخ شوخى طوبدن باد * چمنده جرجنى اوينده اوستاد

كل بادامه نركسلر كوز ايلر * قرنفل باغه نسرينى يوز ايلر

صولر آينه منظر درفلك وار * كواكب صورتيدر انده ازهار

چمنلر كوك نجومى ژاله لردر * سمنلر آى وصولر هاله لردر

محصل هرطرفدر محشر اباد * كورنلر حور عدنى ايلر ياد

بقانلر آكه عين عبرت ايله * عجمى قالسه رايى حيرت ايله

قوزهدى لامعى اوافل صباخيز * كل ايامى دكلدر وقت پرهيز

ضيافت كردن صيف ميزبان سپاه سلطان بهاررا

چونكم بو نشاط تازه وانبساط بى اندازه برنيجه كونلر امتداد بولدى وباغ وراغ واطراف اب روان عشرت اباد اولدى صيف نامداردير لر برصاحب اقتدار واريدى كه خواجهٔ جهان وميزبان زمان ايدى انعام عامندن هركشى بهرهمند وسفرهٔ احساننن فقير وغنى زله بند ايدى

(لمؤلفه)

لمؤلفه

آچلر طوق کیدردی یاندن * بیینه منت ایدی خواندن
خلقه یبدرد کنجه نعمتلر * صویرینه صونردی شربتلر

(نثر) نعمتی بیسانه و مکنتی کانه صغمزدی صحبتندن صغیر و کبیر غنی وفقیر کسنهٔ بغمزدی سلطان بهارك الطاف جان پروردن مغتنم وفرقدوم معدلت کسترندن شاد وخرم اولوب دیلدیکه بو نعمتك شکرانه‌سنه وسلطان بهارك بهانه‌سنه برعظیم طوی ایلیه که اندن وحش وطیره صلاح ومرغ وماهی پرنوا اوله

لمؤلفه

بی‌پدر مالك سكمار اولمدن * پرورش ویرجانه بیمار اولمدن

(نثر) پس هر کون بریوزدن براجلاس عظیم و برضیافت عمیم ایلدی فلك اطلس کبی سبزنم سماطلر وچرح پراختر کبی مجوهر بساطلر دوشیوب صحن زمینی سکری نعمتلرله وانجم عددنجه چینی کاسه‌لر شربتلرله طولدی دانه‌لردن کون ومکان برخرمن و حلوالردن بنه جهانی پرمن اتدی مغنی دوران و مطرب زمان اشبو سرود پرسرورله تغنیلر ایدوب دیرلردیکه

لمؤلفه

سنی طشلامسون دیرسك فواکه * بودم وار عیش ونوش ایت قالمه واله
زمین شمدی جواهر خرمنی در * جهان بستانی کوهر مخزنیدر
غداك اولسون دیرایسك لعل و یاقوت * کراز بن باغك ایدین جانو که قوت
کوزایلروصلت ایچون ساکه بادام * یوری وصل اول سنی هجرایتمه دن دام
یترچك تاب عالمدن تب ای یار * خیارندن دل وجانك صوت وار
دهانك طتلواتمك استر آلو * که بال برداغیدر باشی بلالو
اکا کیم عیش وعشرت قایسی در * دمادم نقل بزمی قایسیدر

بودم کرانمزایسك عشرت‌رود * سوکر اغزو که طتلو باللوامرود
دیلرسك اتمسون الماسکا آل * یکاغندن یوری شفتالوسن آل
سکا قاونلرك یتر خیالی * بو کون بر بدرایکن اوندرهلالی
دیوب اوش وقت کچدی ایوا * رخ عاشق کبی زرد اولمش ایوا
پرایسك پسته‌وش مغزیله‌هربار * چنده خوش چرزدرفندق ای یار
دمیدر وار اوزمله قان‌قرشدر * کوسبده عصره ساقیلر بارشدر
یه‌بی‌باراول دلك دنك اتمدن دهر * سنی قهر یله آونك اتمدن دهر
واروب دیوشرد کاسك مرغ‌خانه * انارك بغری قان دانه دانه
بودم انجیر کبم طفل لبن در * ایکن ترغنچهٔ شیرین دهندر
طلوشربتله هر بر هندوانه * جگرلر تازه‌لر دلخسته جانه
دلرسك بزم ایدوب مستانه نقلی * بغایت خوب اولور کستانه نقلی
سوز کده لامعی یوقسه بهانه * یتر دولك بونقلدن بیره دانه
بزی بو نقل تر نقلی قلور زار * بهارافسانه‌سن سو یله یوری وار
بودم اول نقل شیرین نقلی بس در * که یاران صفادن ملتمسدر

خسته کشتن سلطان بهار وانقلاب احوال روزکار

دهر پرقهر کژ رفتارك احوال غریبی که هر زمانده اضطراب اوستنده وسپهر بی مهر محنت مدارك اشکال عجیبی که هرانده انقلاب اوستنده در ایام رخصتده وهنکام فرصتده هیچ بر دولت و صولت ظهوره کلمزکه غایتی‌لك واوقات صحبت وساعات عشرتنده هرکز برمصاحبت ومداعبت صادراولمزکه نهایتی بت اولمیه

لمؤلفه

دولتینك اولی دو یعنی یل * صوکی‌خودلتدرنه‌حاجت‌آنی‌جل

(نثر) فرحی ترحله انباز وصفوتی کدورت ایله همرازدر عشرت کلزاری وصحبت مرغزاری بی زاری اولمز صفای هوای جویبار و نقاء نقاء چشمه ساری لای بلادن وجفاء جفادن عاری اولمز بومقدماتك عرضندن غرض

و بو عهـدانك مزاندن مراد اولدركه سـلطان بهار كامكار مدالله الدهور والاعصار لشـكر قدر توانى واصحاب وانسابى برله بنيان عيش وعشرتى كيوان سپهرله هم پايه وايوان بزم وصحبتى ماه ومهرله همسايه قلدى جمله ملاعبت ابوابى كشاده وجميع مداعبت اسـبابى آماده اولوب ليـل ونهار خـلائقك عبادت وطاعت يرنه ايشى عيش اولدى لاجرم (ولو بسـط الله الرزق لعباده لبغوا فى الارض) مصداقنجه خلق عالم راه ضلالته بلكه چاه جهالته دوشـب سـلطنت اطوار اختـلال ومملكت احوالنه اعتلال ايرشدى

لمؤلفه

باغبان اتمزسه دائم حفظ باغ * قرصى انجيرك اولورنان كلاغ
اولسون باغك دريسك خارزار * بدسرشتك عرقنى كس خاروار

(نثر) نركس ديده وره قرة العـين دوران ايكن مثال كل بادام چشـم بر ايدوب معتل العين اولدى بلبل شيرين زبانه رطب اللسان جهان ايكن ماندسوسن ده زبان دل ذكرلال ودمبسته قيلدى كلك صحيفهٔ روزكاردن چهرهٔ اصحاب غم وملال كبى دفترى دورلدى بنفشـهنك عيش مدامدن ارباب سود اوخيال كبى مختل الدماغ اولوب بوينى اورلدى ياسمن عزت افسرنى تخت جم كبى اولمز هوايله يله ويردى نيلوفر عشرتى سريرنى رخت ماتم كبى كوز ياشـيله سيله ويردى اتفاق بوائناده سلطان بهارك مزاج شريفى وطبع لطيفى عشرت ليل ونهار وحرارت روزكاردن مختل واسـتقامت احوالى سـقامته مبدل اولدى وغناء سرورندن بكاء ماتم وغم بدل اولدى رونق بازارنه كساد وصحت اطوارنه فسـاد ايردى هرنقدر طبيب ابر نامـدار اب حيات كردار جانبخش شربتـلر ايچوردى صحت پذير اولمدى وهرندكاوكيم حكيم روزكار تعديل مزاج ايچون تبديل هوايله علاج بيوردى فائده بولمدى

لمؤلفه

* اولیه چون قابل صحت مزاج * روغن بادام یبوست ویرر *
* طالع برکشتیه ادبار ایچون * اختر اقبال نحوست ویرر *

(نثر) سلطان بهارك طبیعت شریفنده‌کی رطوبت غریزی امتداددوران ایله آخر اولدوغی قارورهٔ حیاضدن بلندی ومزاج لطیفنده‌کی حرارت جبلی اشتداد نیران بحرانله اشتعال بولدیغی چهرهٔ ریاضندن معلوم قلندی نسیم سحرکه عیسی دم وخضر قدم ایدی قانون شفاده موسی صفت شویله ید بیضا کوستردیکم اکرماه مبرصه ومهر پربرقانه نظر قلسه صحیح وسالم اولوردی مفید اولمدی جامه خواب حریر چنده اویرکن و پستر پرنیان چون سننده یاتورکن خلق جهاندن فیضی کسدی وسرمحنت زده‌سنه برخار ای بالین ایدینوب بغرنه بصدی عیونك اغلمقدن سحاب بی باران کبی سینه‌سی قان طولدی مجاری عروق انهارسده دردومحنتله باغلندی افتاب اتش شرارك میل انواریله جهانك جانی داغلندی که حر الصیف کحد السیف ایوانك صاحب درد اولوب الـمدن بغری قارردی وغمدن بکزی صررردی صحن بستانك قوم استسقالین عطشدن جکری یاندی وعرصهٔ زمینك اهل چمنلین رویی زعفرانه بویاندی

لمؤلفه

* دولاب وش یاش دوکوب اکلرسه یریدر *
* کم صولدی باد قهرله باغ وفادریغ *
* بوغم قورتدی کم کسدی فیضی *
* طاشوب کیدرکن ایلاره نهر صفادریغ *

(نثر) امرومارك بوبنی امرود صاپنه دونوب بودردله اولمه لواولدی ایرمقلر جانی برقلجه قالوب اشبو غم پرکردله اوزله لو اولدی شهر پارشتـا

اکرچکیم اوزون اوزاق قاچوب دشت قبچاق یلاقلرنه کتمش و بر
و بحر ممالکه یوللر کسوب اقصای کوهستان ترکستانه فرار اتمشدی
اما هرزمانده کبرو سلطان بهارك احوالنی تفحصدن واطوارنی تجسسدن
خالی اولمیوب کیجه وکوندز فرصت وقتنه کوزدکشدی چونکم سلطان
بهارك تاب تبدن خسته اکن ونظام دیارنك شورو شغبدن شکسته لکن
استماع ایتدی صفادن درونی جوشه کلوب رقص وسماع ایتدی

لمؤلفه

مار افسرده کبی در دشمن * کرم ایدوب فرصت آنی زنده قلور

(نثر) پس همانند باد صرصر آتش محضری که صفدر کارزار ودلاور پیکاردر
دعوت ایدوب یوردیکه کشور سلطان بهاری تمام غارت واول مملکتدن
هرخرم دیاری بالکلیة خسارت ایچون آقنجی طائفه سیله علی الغفلة
سلطان بهارك اوزرینه یورویه هیچ کمسنه یه کائنا من کان اکر اهل
مبارزت وکر رعیتدر عنایت وحمایت ایتمیوب بولدوغن ضعیف وتوانا
طوتب قاپوب زیروبالا سوره یه

لمؤلفه

جهان ایچنده بوسوز بی بدلدر * صواو یوردشمن اویومز مثلدر

(نثر) چون سلطان کی خسرو نشان کشور افلاك که شهریار فرمانده
خاکدر قلال جبال شمالك یلاغندن صحاری و بوادی جنوبك
قشلاغنه عزیمت قلدی وکفهٔ میزان معدل النهارله روزوشبك محصولی
طارتلدی نبض صباوشمال ینه برکمال اعتدال حرکته باشلدی وورود
انهارك سرودتن تنی جانلره جان بغشلدی یعنی شول کونده که خورشید
کهربارنك نقطهٔ اعتدال خریفی یه نقل اتمکه آهنك ایلدی همانندم
صرصر صفدر دخی (فارسلنا علیهم ریحا صرصرا فی یوم نحس مستمر)
وفقنجه سلطان بهاره عزم جنك ایلدی فی الحال سر جمله عزیمت یراغن

كوروب ازمدتده وسهل ساعتده چوق كوه ووادیدن وصحاری و بوادیدن
كذر ایدوب اول كوهسار كردون مداره ایردی واول قوم پریشان
روز كاردن كیمی لطفله امیدوار قلوب وكیمی عنفله هراسان و یردی
وایتدی من بعد سلطان بهاردن امید عنایت اتمك بی محل ورجاء حمایت
ایلك اولمز املدر (ایعدكم انكم اذامتم وكنتم ترابا وعظاما انكم مخرجون
هیهات هیهات لما توعدون) * مصرع * چون كار زمانه‌می وفایت *
(نثر) اول قوم بركشته احوالك دخی كیمی خوف وهراسندن وكیمی
لطف والتماسندن سلطان بهاردن یوزدوندردیلر وشهر بارشتایله مملكت
خالیدر دیوال التدن خبرلر كوندردیلر خرمن حقوقی بادعقوقله طاغتدیلر
ور یاض عهودی آب كنودله خاكسار ایتدیلر

لمؤلفه

* وفاسز چشمه‌سن قلدی مكدر * صفا آینه‌سن رنك ایتدی مغبر *

(نثر) شول نصایح كه آب زلالدن احلی واصفی ایدی یانلرنده خاك ره كبی
بی وزن و بیمقدار اولدی واول مواعظ كه تاب ستاره‌دن اعلی واصفی ایدی
قاتلرنده دلیل دلسیه كبی كم خوار وكم اعتبار اولدی كه الناس اشبه
بزمانهم من ابائهم

* لشكر كشیدن صفدر صرصر بقصد غارت دشت ودر *

* كل ای شوریده دل سودا دمیدر * هوالر معتدل صحراد میدر *
* كنش یوسفلین میزانه كچدی * زلیخای زمان كنج زر آچدی *
* كنش كبی صراردوب چهره‌ایوا * عنبلر آصدی عنقود ثریا *
* چنلر زعفرا نیله بویاندی * اغجلر سر تسر التونه باندی *
* دوكیلور یره اوراق زرندود * پر اولدی ماهی زر برله هر رود *
* طوتشدی هر درخت اوداولدی یكسان * انكچوندر هوادن آتش افشان *
* صرو بیراغ ایچنده هرسید زاغ * مزعفر لاله دركیم بغری پرداغ *

اولوب هر براغاج برمرغ اصفر * صاچرافاقه سلکنده کیجه پرلر
زرآبیله یازر هر برك زرروی * لجین سیمدن خلخال ایدرجوی
قلورحنالیوب دست چناری * چنارصحننك دلکش نکاری
درخت سبز اولوب کوك کبی پرنجم * شهاب آتوب زمین دیون قلوررجم

(نثر) اتفاق برصبحدم که آفتاب شیرسوار لشکر انوار ورایت زرنکارله طرف مشرقدن باش قالدیردی وسپهسالارشام که شاه مغربدر سلطان شرقك لشکر ظفر پیکر ورایت نصرت آیتن کوریجك هزیمته وفرارعزیمته توجه ایدوب قلعهٔ افلاکی النـدن آلدیردی صرصر دلاور دخی یرندن طوروب وجهان خلقنی بربرینه اوروب همانـدم برج کوهسارك قله سنه واول آسمان کردار قلعهٔ نامدارك ذروه سنه برقاج زرنکار وآتش بار علملر دیکدی که خلعت فلك زینتلرینك طرازی (صفرآء فاقع لونها تسر الناظرین) کیمی اوزره مقسم ومنجوق عیوق پیکرلرنك فرازی (کانهن الیاقوت والمرجان) رسمیله معلم ایدی ناکاه مکان بعیددن اول مهیب علملرکوروندی (ترمی بشرر کالقصر کانهم جمالة صفر) دیوب خشیت ایدرلردی واول کوهسار کردون وقارك باشنده اودینار ظن ایدوب دهشت ایلرلردی القصه سلطان بهارك خیل پریشان روزکار اول سحرکه یرلرندن طورديلر وکوهستان طرفنه نظرصلوب اول آتش نهاد علملری کوردیلر همانـدم جانلرینه اود دوشدی ودرو ناری لهیب حیرتدن طوتشدی مضطرب الاحوال ومنقلب الآمال لشکرك سرهنکارینی ومردرزم آهنکارینی بوقلدیلر کوهستان لشکرلرنك ورياح صفدرلرینك اکثرنی شهریارشتایه طابمش وسبیل سداد وطریق رشاددن صاپمش بولدیلر بلدیلرکه روزکار مکار روباه وار کورکین دوبردی واقبالی ادباره دونوب بخت وطالع یوز چویردی

لمؤلفه

* سیرقل بحر فلکده فلك ماه واختری * که سعادت بادبان وکه نحوست لنکری *

(نثر) یرلرندن طورب بقیهٔ لشکری آلدیلر سورب سلطان بهارك حضورنه کلدیلر حکایتی بربر سویلدیلر وشکایتی تقریر ایلدیلر وتضرع وزاری وطلب مددکاری اندیلرکه اکر حضرة صاحب قراندن عنایت وسلطان جهاندن حمایت اولمیه دشمن بزی پایمال ایلیوب اوزرمزه غلبه ایدر وسرجمله کشور الومزدن کیدر پس حضرت سلطان هرندکاو شکسته جنان وخسته جان ایسه بیورسنکه بن همت باهرهٔ سلطانی وفردولت قاهرهٔ خاقانی برله که اعلی الله تعالی دعائمها وارفع الی السماء قوائمها دوشمنه کوز آچدرمیوب طرفة العین ایچنده خروج اولنسون

لمؤلفه

* کیجرلر نیجه ارماغی پیاده * آلور یوکار صویی کاسه زیاده *

(نثر وعدو اوکین دیو شرمدین آردین الوب جنك وجدال وحرب وقتال ایله زروهٔ معارج نصرته وقلهٔ مدارج فرصته عروج اولنسون که (من طلب شیئا وجد وجد ومن قرع البابا ولج ولج) سلطان بهار ایتدی ای خاکسارلر عجب اهل سودا وبادپیماسز روزکاردرکه بن خسته لکدن بی تاب ونا توانلقدن بی خورد وخوابم سزرو زوشب عیش ونوش عشرتنده وذوق وشوق مسرتنده سز احوال کشوری اهمالکزله مهمل وآمال اشکری ابطالکزله مختل اتدیکوزچونکه نفسکز مقتضالرنی وطبعکز هوالرنی بولدکوز مکر حقدن غافل وامتحان قهار مطلقدن امین اولدیکز

لمؤلفه

* مکرحقدن هرکیم ایتدی غفلتی * یدی دست قهر دوراندن لتی *

(نثر) عند الامتحان یکرم المرء اویهان شمدیکه لشکر پریشان ودلاورلر بی نام ونشان بن زار وخسته وقلوب رعایا شکسته درشیمدیکز کشوره شامت ولشکره غرامت حاصل اولمشدر بندن مظاهرت ودشمنله مصادرت

استرسز نص تنزيل وكلام رب جليلدر (اذا اردنا ان نهلك قرية امرنا مترفيها ففسقوا فيها فحق عليها القول فدمرناها تدميرا) قريب اولدی که هلاککز بعید دکلدر زیرا افعالکز حمید وخصالکز سدید دکلدر لاجرم معارضة الفاسد بالفاسد ومعارضة الشر بمثله العائد طریق عدل وداد وسبیل سداد ورشاددر رای رزین وفکر متین اولدرکه (واذا خاطبهم الجاهلون قالوا سلاما) موجبنجه تعامل ایدوب عظموا اقدارکم بالتغافل مقتضاسنجه تغافل قلوب

لمؤلفه

* کشی قدزن بلند استرسه هزبار * کرکز اولور اولمز ایشی اظهار *

(نثر) طرف صحرایه وساحل دریایه چکلهوز امیدذرکه اندن تحصیل قوت وتکمیل قدرت ایدوب ینه اعدا ایله مقابله یه ومقاتله یه قادر اولاوزکه صحن کوهستان محل مبارزت وجای مصادرت دکلدر وحقیقتده عدویی میدان جنك وجدال ومعرکهٔ حرب وقتاله چکمش اولورز

لمؤلفه

* دم فرصتی عاقل ایلرنکاه * اولور کار جاهل عجلدن تباه *

(نثر) پس یر یرباش قلدروب ایتدیلرکه رای سلطان جهان مقبول وفکر صاحب قران زمان معقولدر هرنه بیوردی صواب وهرنه که امر ایتدی مستطابدر اما مدارا ومواسا واعتذارا مقدما اول طایفه یه برقاچ کلمهٔ رحمت امیز ووحشت انکیز ایله بررسول سخندان فصاحت شعار وبرحکیم صاحب بیان بلاغت دثار کوندرله

لمؤلفه

* که حکمت سوزلری درنور کونین * قلور اهل سعادت قرة العین *

(فقولا له قولا لينا لعله يتذكر او يخشى) مصداقنجه یا رحم وشفقت ویا خوف وخشیت ایدوب امید ایدیکم انجام کار صلحه منجر واحوال دیار امن وامان اوزره مقرر اولا سلطان بهار ایتدی بلی هرزمانده مدارا ایله عمل

آیین اهل سنت ونصیح و پندله کارقانون قوم حکمتدر لکن (اذاجاوز الامر حده انعکس ضده)

لمؤلفه

هراسان ایش که پندن ایرلدی * اکا شکسزهر اسانلق و یرلدی

(نثر برطائفهٔ ناخلفه که استعلاء دولتله مغرور واستیلاء صولتله ممکور اولا وعدوسنه مدة مدید وعهد بعید توقف کوستروب حالیا فرصت بوله انکله مدارا متعسر ومواسا متعذردر و برفرقهٔ متفرقه که علامت غباوتله موسوم وسمت شقاوتله معلوم اولا مرغ ضعیف عقولی نقصان تقلید حضیضندن اوج کماله پروازاتمش اولمیه وطفل رضیع قلوبی پستان مادر زکاوتدن ومایهٔ دایهٔ فطانتدن فطام حاصل ایدوب بی نیاز اتمش اولمیه اکا حکمت نکاتندن ونصیحت کلماتندن اوقق دائرهٔ عقلدن دور وا حکام نقلدن مهجوردرزیرا برکسنه که بردضلالتدن مسدودالمشام وردجهالتدن مشدود المسام اولسه بوی دلاویز نصیحتدن دماغ پرزکامی محظوط اولماز وشول کسه که صفراء رعونتدن تلخ کام وسودای خشونتدن دماغی پرسقام اولا حلاوت شهدآمیز حکمتدن مزاق بی اهتمامی لذت بولمز

لمؤلفه

بند حکمت ایلمز مجنونه کار ای عقل اری *

* نافع اولمز کور مادرزاده کحل جوهری

(نثر پس حکمت کلامنی که جواهر زواهردن اسنا وغرر دررردن ابهیدر تضییع اتمك خردار بابنه غیر مناسبدر بلکه حکمت اصحابنه انك ترکومنعی واجبدر

لمؤلفه

مفید اولمایجق دیمك کذر قل * سوزك دور ودرازندن حذر قل

(نثر) والحاصل سلطان بهار وقتی کیم بوحکمت دررلرینی سلك نظامه کتوروب بیان قلدی واشکر بادصر صرك شدت وحدتن مشاهده ایدوب عیان بلدی انالله وانااليه راجعون دیوب اول شاه دلخسته آهسته آهسته

لشكر شكسته سيله دست ووادى وصحارى وبوادى طرفنه چكلدى

❋ جمع كردن شهريار دشتا لشكر زمهرير ناموررا وفرستادن برد ❋
❋ الحريف دلاوررا بمظاهرت صرصر ❋

وقتى كيم صرصر دلاور سلطان بهارك مقابله اولمدن طرف صحرايه چكلدوكن بلدى همانده شهريار شتايه برپيك كبوتر پرواز اوچوروب سلطان بهارك مقابله يه كلمدين هزيمتى وجانب صحرايه نزول ايدوب عزيمتى بلدردى وانتدى سلطانمك دولت باهره وصولت قاهره‌سى برله ديار كوهستانى جميع قلاع وبقاعيله فتح ايدوب فتوحات كليه وغنائم جليله حاصل اولدى شهريار شتادخى بر اخبار مسرت آثاردن شادمان اولوب سپهسالار زمهريره كه بهمن دلاور دبرلر ايدى سفنديار تهمتن كبى رويين تن وپولاد بدن ايدى خبر كوندردى پس بهمن دلاوردخى عرصهٔ وهمه وصحفهٔ فهمه صغمز غرق آهن ومستغرق جوشن جنود المتروها برله عزم دشمن ايلدى شو يلكه آفتاب عالمتاب خوف وخشيتدن لرزان وبى تاب اولوب قاچوب مختفى اولدى ونيران نجوم پررجوم لول عسكر پرهجومك صلابت وصدمتى بلندن منطفى اولدى زهره‌نك زهره‌سى چاك اولوب اسباب سوز وسازى اوشدى وبهرامك جاننده آرامى قالميوب آلات ضرب وحربى الندن بيانه اتدى پس شهريار شتا صرصر صفدره اولاقلر صاوب ايتديكه اوشده يزدخى يروكوك كوترمز لشكر انجم پيكرله وعسكر ظفر رهبرله لازالت منصورة الى نفخ الصور كه فيه ظلمات ورعد وبرق اندن استعاره‌در وكوه وهامونه صغمز اعلام نصرت اعلام ورايت سعادت آياتله مابرحت منشورة الى يوم النشور كه ظلمات بعضها فوق بعض اندن عبارتدر عزم اعدا وقصد هيجا ايدوب يوريدى

لمؤلفه

❋ نه لشكر آتش ايين غرق پولاد ❋ هجومندن زمين اهلينه فرياد ❋

(نثر) سندخى وارقوتى بازويه كتوروب سپاه اعدا ايله اللشوب طوريشه‌سن

وجلادت ومبارزنده ثابت قدم اولوب اوروشه‌سن وحالیا سکا مظاهرت
ایچون اقارب نصرت مآر بدهٔ برد الحریف دلاوزی برقشون لشکر ظفر رهبرایله
مقدم کوندردم جناب نصرت نصابمی دخی برق آیین سیوف نبرد وکین ایله
وسپاه آسمان وزمین ایله قفاکده حاضر وناظر بیله‌سن وسرهنـك
بادمشرقله زهر آمیـز وقهر انکیز که قلب عدوی نابکار کبی مهردار
برطومار کردار کوندردم که هرنکته دلاویزی تیغ وتبردن تندوتیزدراولا
انی سپهسالار بهاره ایصال ایده‌سن وقتی که صرصر صفدره شـهر یار
شـتانك ترتیب لشـکر وتجهیز عسکر برله عزیمتی خبرلری وصول بولدی
اولـکه مأمول ومسئول ایدی حصوله موصول اولوب قوت وقدرتی یوز
اولدکاو اولدی پس کـونا کون رایات نصرت ایاتله که هر بری زینت
وشوکتنده وارتفاع ورتبنده اعلام هفت اورنکی مات ایلر یوریوب خیل
سیل کردارنك یوزنی صحرایه دوندردی وسرهنك بادمشرقی نامهٔ شهر یار
شتایله سلطان بهاره کوندردی سرهنك بادمشرق دخی سورب سلطان
بهارك حضورنه ایردی یوز یرده یوز یره قیوب زمین خدمته بوسه‌ویردی
واداب ملوکی یرنه کتورب سلطنت دعالرن وشرف وسعادت ثنالرن اوقدی
وشهریار شتانك نامه‌سنی تیغ آتش بارکبی نیـام جیبندن اخراج ایدوب
سلطان بهارك اوکنده قودی سلطان بهار دخی امر ایلدی اولانامه‌نك
مهرن آلدیلر وطومار خواطر کـردارنی آچوب مافی الضمیرنه سراسر
نظر قلدیلر

❊ صورة نامهٔ شهر یار شتا که بسلطان بهار فرستاده شد ❊

یازلمش که (قل اللهم فاطر السموات والارض عالم الغیب والشهادة انت تحکم
بین عبادك فیما کانوا فیه یختلفون) ای سپهسالار بهار وای شهر یار کامکار
سنکه متغلبهٔ روزکار ومتنصرهٔ شهر ودیارسن لیل ونهار اندیشه‌کی عیش
وعشرته مصروف وقیش ویازپیشه‌کی بزم وصحبته معطوف اتمش سندر
برلحظه ملاحظه اتمدوکمی که جهانده دلیرانك وزمانده جهانکیرانك سیوف

آبداره منوط ورماح آتش باره مربوطدر كه (انزلنا الحديد فيه بأس شديد) انك شاننده نازلدر

مملكه استرسك قرارای شهریار * تیروتیغی ایله‌دون کون بیقرار
تیروتیغیله قیچن کیم اوله عیش * ساکه نوش جان اولور اعدایه نیش

(نثر) ارلك دعواسندن دم اورنلر زنلر كبی زینت وآرایشه وعشرت وعیشه مشغول اولمز وصفدرلك سوداسندن اولنلر مطربلر كبی لهوولاغه وحال مملكتدن فراغه اشتغال كوسترمز احوالی مملكت جمالی آینهٔ مصیقل حسامدن كوریلورمرآت پرصفاء جامدن دكل (مصرع) سلطنت كاری قلجدر صحفه جام (نثر) وسرورلك حالی براری وصحاریده طاش یصدنوب طوپرق دوشنمكله تمام اولور عیش خانه وعشرت جامدن دكل (مصرع) عیش وعشرت برله ایش اولمز تمام * (نثر) قلجدن اتمك اول صفدر یركه سپر كردار بلالره كوكسین كروب طوره وكشوردن برخوردار اول سرور اولور كه مغفر وار باشن اورتیه قیوب جنكه كیره سردارلق استین سرفكرن ایتیوب كیجه و كوندز تشویش كشوردن شمع وش باشنده اودیانوب اشك حیرته غرق اولمق كرك وشهریارلق دلین دردومحنت بارااوب كوندزلر فكر دوراندن قدح صفت سركردان كزوب بغری قانطولمش كرك سنكه (وما الحیوة الدنیا الالعب ولهو) منوالنجه عیش ونوش دنیای غدارله وبزم خرم روزكارمكارله عامل اولدك (ضرب الله مثلا قریة كانت آمنة مطمئنة یأتیها رزقها رغدا من كل مكان فكفرت بانعم الله فاذاقها الله لباس الجوع والخوف بما كانوا یصنعون) نكته‌سندن غافل اولدك بو باغك سكا باغ ایدوكن ملاحظه قلمدك وكلزارینك آخری زار ایدوكن بلمدك غنچه سنك غنچنه وكلنك یوزوكه كلدوكنه مغرور اولدك یاسمنده‌كی صورت یاسی ولاله سی كبی لال اولاجغك فكر ایتیوب ممكور اولدك نركس مثال آخر معتل العین وزردو زار اولوب عصایه دوشوب بی كس قلاجغك

یاد ایتمدك عندلیب بی نوانك نوا سنه فریفته وطوطی هزل كویك غناسنه شیفته اولوب بونك سرودی ماتم وانك نوحه سی دردوغم ایدوكن تفكر ایلیوب فریاد ایتمدك سروندن مسرور وشمشادندن شاد اولدك خلافی مصور ایكن نور بستانی نور اعتقاد ایتدك ناردن وچنارنك اول وآخر ناری مقرر ایكن اشجاری لسان حالله سویلركه عاقبت منشار محنتله سرك صدشاخ اولسه در تاكه انكوری كوز یاشلردن دوكوب آشكاره دیركه صوكدم عنب كبی عصر الندن بغرك قان طولسه در

لمؤلفه

* یقو بدر لاله نك بغرینی بو اود * قلیدر سنبلك بزمنی پردود *
* دوشلدن نركسك جاننه بوتاب * اولیدر دیده سی بیخواب و پرآب *
* بو كوبدر سروازادك بلینی * چنارك طوتوبن كسدی الینی *

(نثر) نظر ار بابنه بو باغك آسیب سیبی ورنج تورنجی ودنم بادامی ونار اناری كون كبی روشن در وعبر اصحابنه بو دنیانك وسمی سم ونعمی غم ونوشی نیش وسروری شرور ایدوكی هر زمانده مبرهندر

لمؤلفه

* غنا سیدر غنا بابی بلادر * نه اقبالی كه واردر لابقادر *
* اشتكل طفل نو زادك دمینی * ولادت وقتی آغلرما تمینی *

(نثر) انظروا یا اهل الانظار فاعتبروا یا اولی الابصار) سنكه بونكته لردن اغماض وخقدن اعراض ایلیوب عیش مدامی مقصود ونغمه وجامی معبود ایدكدك (ان الذین اتخذوا العجل سینالهم غضب من ربهم وزلة فی الحیوة الدنیا) عتابندن غافل اولدك (ومن كان یرید العاجلة عجلنا له فیها مانشاء لمن نرید ثم جعلناله جهنم یصلیها مذموما مدحورا) عقابندن جاهل اولدك بكزركه بو خطاب مستطاب جیلی جانله اشتمدك ونص تنزیل رب جلیل ایله ابش اتمدك (ام اتخذتم ربا) ثانیا (لقد جئتم

(شیئا)

شيئا ادا تكاد السموات يتفطرن منه وتنشق الارض و تخر الجبال هدا) بكا
آتش پرستلكله تهمت ايدركن سن شيطان هوايه طپدك صراط مستقيم
حق قيوب طريق طغيان و بطلانه صاپدك (من اتخذ الهه هواه فقد ضل
ضلالا مبينا) فلاجرم صفحهٔ روز كاردن سنك فضايح وقبايحكى تراش
ايتمكيچون وعرصهٔ كائناتدن عرصهٔ وجودكى كوترمكيچون شول دلاورلرله
اوزروكه يورودم كه نعال سم مطايا سندن تن زمين زره پوش وچرخ
برين حلقه بگوش اولور وتير پرتابلرى اعدايه سهم الموت و بلاى نازلدر
وتيغ آتش تابلرى دشمن اوزرنه جث قاطع و برق عاجلدر

لمؤلفه

* جيوش مثل اعداد النجوم * على الاعداء قهرا كالرجوم *
(افامنتم ان يخسف بكم جانب البر او يرسل عليكم حاصبا) سنكه نجار
غرور كدن اشفته دماغ و بخت كران خوابكدن اهل فراغ اولمش سندر
بنم دولت قوى الاركانم وطالع فلك نمله مقابله اميدك اتمك فاسد خيال
وفكر محالدر مقرردركه سرپنجهٔ قوتمه شير غرين وچرخ برين طاقت
كتورمز ومردان قتال كالجبالمى ثور غور زمين كوترمز

لمؤلفه

* فلكاردن يكا اتسم نظر كر * دوكر نسرين كردون قورخودن پر *
* قضا بركيدر نوك سهامم * بلا بحرى درر آب حسامم *

(نثر سپاه فلك پناهم شوكتله كالفلك المشحون ولواءهما سائمه فتح ونصرت
مقرون (الم يروا كم اهلكنا قبلهم من القرون) مرد ايسك مردانه
طور واردم همين) نثر من بعد سرمنبر اشجار وروى نقرهٔ انهار اوصاف
عدالت نصايحله مرسوم والقاب جلالت مآبمله موسوم اولمق كركدر
والا ماهى وار كاشانهٔ قعر زمينه فرار ايدهسن وماه كردار اشيانهٔ چرخ
برينده قرار ايدهسن تيغ وسنان پولادمله سنى اخراج ايدرم وسهام جان
ستانمه اوماج ايلرم (قد ارسل اليكم الكتاب وختم الخطاب فاسرعوا

فى الجواب قبل ان يأتيكم العذاب ثم السلام منا على من اتبع الهدى

❊ متاثرشدن سلطان بهارازنامهٔ شهر يارشتاو مواعظه كفتن لشكر خودرا ❊

وقتى كيم شهر يارشتانك نامهٔ دلكيرينك مفهومى سراسر معلوم اولدى سلطان بهار لشكرنك دل وجانى سرتاسر رعب وهراسله طولدى وسلطان بهار اكرچكيم (ماوجس فى نفسه خيفة) منوالنجه اول سردانه كلمات ومردانه تقريعاتدن خوف ايلدى لكن ينه حميت سلطانى وغيرت صاحب قرانى مقتضاسنجه باش قلدرو بويله سويلدى كه اى باد مشرق سن بلزمى سنكه اول پادشاه حقيقى كه ملكتى بى زوال وسلطنتى لم يزل ولايزالدر حضرت مالك الملك ذوالجلالدر باقى سلاطين مجازى در كاه ترقى وكاه تنزلده وساعت بساعت انقلاب وتبدلده در كشى به هر نه مكروه كه ار يشر كندو غرور وغفلتدن واعتماد صولت واستناد دولتدن اولور هر طلوعك برافولى وهر صعودك برنزولى وهر نضارتك برذبولى وهر كمالك برزوالى اولور

لمؤلفه

❊ جهان حالينه روشن قل نظاره ❊ ايكى ساعت دكلدر برقراره ❊

(نثر) دولت شاهى موهبت آلهى در كثرة لشكر واسبابله وتيغ وتير آتش تابله اولمز لكل عالم هفوة ولكل صارم نبوة صاحب قرانلق دوشوب طورمغله وجهها نبانلق ويروب المغله اولور (الماء يكدرثم يرجع صافيا) سلطنت احوالنك طرايقنه نهايت ودقائقنه غايت يوقدر كارخانهٔ قدرتده حكمت امير وعبرت انكيز ايشلر چوقدر كاه موره شيرى نواله وكاه پيله پشهٔ حواله ايلر (وهو الغالب على امره) سنة الله هر زمانده بو حال اوزره جاريدركه برينده سنه ابواب عنايتى فتح اتدك سنده اولابرقاج كون امتحان محك له خاطرن بسته قلور (ولن تجد لسنة الله تبديلا) وعادة الله هر وقتده بو منوال اوزره ساريدركه برافكنده سنه اسباب ظفر ويرمك داسه مقدما نيجه روزكار آزمايش غم وتشويشله قلبنى شكسته قلور

(ولن تجد لسنة الله تحويلا) پس آنلركه (انا عند المنكسرة قلوبهم) نكته‌سنى بلورلر بونك كبى شدايد ايامنده ومكائد هنكامنده جناب حقه وحضرة وهاب مطلقه شكرلر قلور (فللرحمن الطاف خفية) ديوب عنايات آلهى وسعادات غير متناهى‌يه مترصد اولور اصابت مصائب واضافت نوائب عباد اللهه بشرى دركه بعد عسر يسرى در (فبشر الصابرين الذين اذا اصابتهم مصيبة) بو حكمى مؤكددر (وانما يوفى الصابرون اجرهم بغير حساب) بو حكمى مؤيددر اكر حالياشهر يارشتالاف وكذاف ودعواى مصاف ايليوب بيزه زور و بازوسن وسنك جنك بى ترازوسن عرض ايدرسه عجب دكلدر كه مساعدهٔ روز كار روز كاردن يكى يكين اولمشدر وجوف دماغى بادغرورله طولمشدر

لمؤلفه

* آنك كه قلبى خراب ودماغى مختل در *

* نه‌سوز كه سويلسه بى اعتماد ومهملدر *

(نثر) قايرمز برقاج كون اسوب صاورسن وعباد الله دست دراز ايدوب هله براز چكوب چورسن كه سپهرك سرپنجه سندن ومهر وماهك طبانجه سندن غافل در ان شاء الله الرحمن (ان عبادى ليس لك عليهم سلطان) موجبجه انوك دست تعديسى دامن عفتمزدن دور و پاى تجاوزى پيرامن مملكتمزدن مهجور اولا اول داوودى زره‌لرينى وجمشيدى مغفرلرينى واول مصرى قلجلرينى وحلبى سپرلرينى وجود بيجودندن موم كبى اريدم وآنوك خبائنى قسا وتندن صحن كوه وهامونى وعرصهٔ ربع مسكونى آريدم اكر برقاج كون خسته وروز كاردن شكسته اولدمسه يته عون ربانى دستكيرم وفضل يزدانى ظهيرم اولوب آنوك حقندن كلم ورعيت لشكره ومملكت وكشوره ايتدوكى مخالفك حقنى نقيروقطمير براندن الم براچيم آب كه حيفله كشور مدن المشدر بيك بدره سيم خالص و ير مكله وخدمتده جانلر ارتمكله قورتليد و بر پرذباب جبرله لشكرمدن شكسته اتمشدر بيك تخته اطلس

خاص و یرمکله و یوزدر سـتلك کوسـتر مکله الومدن خلاص اولمیه (ومن اساء فعلیهاوجزاء سیئة سیئة مثلها) پس سلطان بهار شهر یارشتانك رسـولی بادمشرقه بوترهیب آمـیز وترعیب انکیز کلامی تمـام ایدوب امر ایلدی که کنوردکی نامهٔ مشـکین خامهٔ کوزینه قرشوماء انهـارله یودیلر وانك کلمات مهمله وعبارات مستعمله سندن واخبار موحش والفاظ مشـوشدن پاك و پاکیزه ایلیوب اوکنده قودیلر وایتدیلر که شهر یار شتـا هر نه قادر ایسه تقصیر والندن هرنه کلورسه تأخیرا تمسون فلابدباد مشرق دخی سلطان بهاردن یوز بولیوب کادوکی یوله کوندلدی و نجالت وفضاحت حاصل ایدوب شهر یارشـتادن بکاروانه اولدی و یولجه صر صر صفدره اوغرایوب سلطان بهارك شیرانه حالتندن ودلیرانه مقالتندن خبرو یردی وایتدی خیل خیلا وغرور دماغندن متوطن اولدیغی سببدن عزتی وعشرتی اوتاغنده متمکن اولوب شهریار شـتانك کفتاربنی نوای ربابدن وصدای ذبابدن عدایدر (نزول کردن صرصر صفدر بجانب قپلوجه وغارتهای باغ و باغچه) چونکم صرصر صفدر بادمشرقدن سلطان بهارك احوالنی بلدی شهر یارشتا عسکر کردون ما ثرله ایرمدن سلطان بهارله محکم اورشمق وطورشمق فکرنی قلدی اولوقت سیف قاطع همان برکیجه اول کو هسار اسمان مداردن یوریوب سـپاه انجم اشتباهله قاپلوجه باغلر نه قوندی وکندونك چترهمایون فرقد سـاینی سلطـان الحجا هدین و برهان الملة والدین غازی خدا وندکار انارالله برهـانه الی یوم الحشروالقرارك حریم قدس اساسی ایچنده سـدره خرام وطوبی قیام قوزاغاجنك اوسـتی یاننده قوردی وسـائر اصحـاب وقلم وحشم وخدمدن هر بری کردون اتجـا برخرم جای و بهشت آرا بزدلکش ارایی اختیـار ایلدی اکـرچه قپلوجه دخی صرصر صفـدرك بو بی هنـکام قـدومنـدن وبارد هجومندن وخیل آتش رجومندن خیلی حرارت حاصـل ایلدی ولکن بالاضطراب اول سـپاه سیل کردارك هر برینه رفق وملایت ولطف

(ومجاملت)

ومجاملت لەخوش آمدلر سویلدی وصفای خاطر وضمیر شاطر ودل پرجوش ودرون در یاخروشله خدمتده رو مالیدە ایدوب صرصر دلاورك اوكنه كلوب ایتدیكه بن افتادە بی‌سرو پاكه مشربم پرصفا ومذهبم طریق ابوالو فادر روز كاردركه بودیارده خدمتكار واشبو كنارده جماعت كش براختیارم طفل نهاد وجوان دل بر پیر قلندرم آینه صفت پاكیزه كوهر وروشن منظرم وزین الاوتاد والابرار حضرت شیخ انوار اوجاغنده چچك ابدال وكل دده ودرویش بهار كبی نیجه منور كورنورارلر وپارسا كش سرورلر برك سبزله نظرمه كلمشدر وبابا نعمة الله ولی صحبتندن فراوان همت موفوره و بی‌پایان نعمت مشكوره تحصیل ایدوب طورورم اول سببدن خوان خاندانم مسافرلره ومائدهٔ بی كرانم مجاورلره دون كون كشیده اولوب اورتەدن قالقمز و بوكوشهٔ پرتوشەده برلنكر بهشت پیكرم واردركه روز وشب مجمع حور وولدان ومنزل اهل عرفاندر

لمؤلفه

﴾ خانه سینك دوری مانند سپهر * قبه سینك ایكی جامی ماه ومهر ﴿
﴾ چون پریله صیدایدراول شیشه باز * شیشه آیین ظلمی قلسه دیده باز ﴿

(نثر) اصحاب ترك وتجرید آندەمیان بسته وسر تراش وارباب راه تفرید اول مكانده همكار یار و یولداش اولولر تاجدارن عظام وشهر یاران كرام سر و پای هنه اولوب نیجه آندەصو یمشلر عیاشان دهرو قلان شهر یاد عشقمله یولمده سیم وزر خرج ایدوب دنیارجنی قویمشلر

لمؤلفه

﴾ بودر وارایسه جنت دیركورنلر * كه چقماغ استمزاكه كیرنلر ﴿

(نثر) نیجه جان خستەلر وزار وناتوان شكستەلر یانمه كلوب تمام صحت وعافیتله كیدرلر وقاره باز واو دلدارەلر نظرمده خامه واریاشلردو كوب

نامه کردار یوز اقلغن حاصل ایدرلر کیجه‌لر نجار نجوزه‌دن مسام آسمان معنبر کوندزلر نهاد پرنورمدن جمال جهان منوراولور سفرهٔ طریقت کبی دایم یوزم خاك ودر ونم غل وغشدن پاکدر فقیرو بی نوالره‌دمساز وغریب ومبتلالره دلنوازم دمبدم سائلره رحمدن چشمم طورمز اقر وهر زمان عائلره مهرمدن دود آهم آتش این دل کردونی یقر طلعت ماه ومهر کبی کوکلم کوزم کشاده وضمیر منیر کبی.در ونم صاف وساده در آینه دلم جام جهان نمای اسکندر فیض در یا نها دم ماء الحیات کبی خضرا روح پروردر

— لؤلفه —

* طشم آینه‌ء اسرار حکمت * ایچم کنجینه‌ء انوار رحمت *
(نثر) کون اولور که موقف عرفات وعرصهٔ عرصات کبی هنکام شام چرخ فیروزه فام چراغنی قندیل عالم تابمدن وقت سحر خورشید منور طالعنی چشم پرخابمدن اویارز

— لؤلفه —

* چراغمدن یقر عرش اهلی قندیل * یوزنی خورایدر قارشمده مندیل *
(نثر) وهرنفس اصحاب تولی وارباب تبرا محبتمدن دم‌اورر واشبوخلد برین کبی پرده سرچشمهٔ ولایت وسر حلقهٔ کرامت سلطان الغزات ومجمع مکارم صفات برپاکیزه ذاتك نشانده سیم اول سببدن سپهر آسا دریادل ومهر آیین صدر المحافل لاجرم شهریاران ذووالقدر ومالداران اولوا الصدر وصلتمه طالب وصحبتمه راغب اولورلر ملك منظرلر وپری پیکرلر وحور وغلمان کبی دلبرلر ومه ومهراین سمنبرلر هرنفس مصاحبتمه جانلر ویررلر و پاك باز عاشقلر وکبوتر پرواز پاکیزه دل صادقلر هوایله چرخ وار معلقلر اوروب پایمده سرانداز لقلر ایدوب معاشرتمه خاتمه‌انلر ویررلر وقتی کیم صرصر صفدر پیر قلندردن بوحکایتی کوش ایتدی دریالین صفادن جوش ایتدی ودست احسانی آجوب اول انکر بهشت

پیكری غرق زر و پرقلندری مستغرق كوهر قلدی پس آندن صفای نظر همت در خواست ایلیوب دونوب غازی خنكارك مرقد منور ومشهد مطهرن یدی كز طواف ایلدی بعده لشكر جرار وعسكر انجم شماره صحرا طرفنه چكلوب سلطان بهارله عزم مصاف ایلدی

رسیدن شهریار شتا بالشكر بی شمار وفرار كردن سلطان بهار

بو جانبدن سلطان بهارك بقیهٔ لشكری ومتفرق عسكری كه صحرا باغچه‌لرنه طاغلمشدی وهر بری كلستان ارم كبی بر بوستان حرمی ملاذ وملجاء قلمشیدی علی الصباح بانك حی علی الصلاح برله خواب غفلتدن كوزلرك آچوب قبلوجه جانبنه نظر ایتدیلر صرصر صفدرك اول باغلر ایچنده كونا كون علملرن وپرزینت لشكرین تماشا ایدوب سلطان بهاره خبر ایتدیلر بلدلر كه عدو كندولرك كریزن كوروب آتش كردار لشكر تندوتیز وسیلوار عسكر قهر انكیز اردین سورمشدی ومردانه میدان مقابله‌یه كلوب رزم خصومت یراغن مرتب كورمشیدی بونلر دخی ناچار محل فرار دكلدر دیوب ثبت وقرار وسكون واصطبار كوستروب طوردیلر اكرچه یقین كلورسه تیغ تیز كبی اللشورز والا یراقدن تیرخون ریزلین دللشورزدیدیلر صرصر صفدر دخی بونلرك بو جكر دارلغین كوروب جاهلانه تهور ایتمیوب توقف كوستردی ولكن عساكر كردون مآثرنه انجم ایین انواع زینتلر ویروب تعفف كوستردی وصقیع دین دلاوری كه طلیعه شهریار شتا سرورزندندر برمقدار لشكره سرو اغنجیلره رهبر اولوب اطرافه سكردملر صالوب بی حد غارتلر وتنهابولدقلرن صو یروب صو عدلیوب چوق خسارتلر ایلدیلر وهر كون اوشده شهریار شتافلان یره ایردی دیوب خبرلر او چوردیلر القصه سلطان بهاری برمقدار یرندن آیروب دریا طرفنه كوچوردیلر اول زرین سرالماین پرنكارنك وآتش آهنك علملرنی باغچه‌لر ایچنده دكدیلر

لمؤلفه

بهارك صاچدی اوج آسمانه * علملر آچدی اوج اسمانه
سراسر یر و كوك التونه باندی * كورنلر دیدی یورسانه باندی

(نثر) القصه صرصر صفدر اول باغچه لر ایچنده نیجه كونلر كامرانلقلر ایدوب آلوب ویردی واطراف ممالككه وشاهان صاحب اریكه نامدار پراكنده ایدوب اولاقلر صالدی. هر برینه خبر كوندردی زعایاسن كندویه دوندردی (الیوم احل لكم الطیبات) دیوب اصناف مطعوماته وانواع ثمراته آقنلر صالدردی انعام واحسان كفنی بسط ایدوب زیردست اولنلره نثار زرواینار كهر قلدی سلطان بهارك رسوم دیوانی صفحهٔ عالمدن حك ایدوب یویدی ورعونت واستكبار اعیانی بولوب لباس فاخرلرن صویدی چنار قوی بنیاد كه قوم عاد ایچنده سنددن هزار دست كیچردی قوللرندن پنجه‌سن طوتوب بوردی سرو وشمشاد عالی نهاد كه طائفهٔ اكراد اورته‌سنده رستم كردون كش دیریلوردی خلائق ایچنده چوكرب بوینن اوردی والحاصل چوق سرفرازلر پاینه باش اندروب بندهٔ فرمانی اولدیلر و بی حد سر بازلر میدان اطاعت وصحن مطاوعتدن كوی و چوكانی اولدیلر قلوب شهاب آتش تأسفدن پرشرار وعیون سحاب اشك تلهفدن كهربار اولدی سلطان بهار دخی كلك بقادن بواحوال پرملالی سیر ایدوب دست قدرتی آستین تحمله وپای عزیمتی دامن تأمله چكوب بقیه لشكرنه بو یوزدن استمالت ایلردی (انكم لن تنالوا ماتحبون الا بالصبر ماتكرهون) عنایت باری یاری قلوب بنده بز بندهلرنه قوت تازه ومكنت بی اندازه ویرب ایسر طریقله عزیمت كلی میسر واسهل وجوهله مملكت اصلی مسخر ایدی ویره (عسی ربنا ان یبدلنا خیرا منهـا انا الی ربنا راغبون) دیدی ناكاه بو اثناده قایدان روزكار وقاصدان لیل ونهار خبر كتوردیلر كه شهریار شتا كیجه‌یی كوندوزه قاتوب

اوشده بر لشکر گردون کردار و بر عسکر انجم شمار له ایرشدی

لمؤلفه

* قوسی اژدها سیرت جهان گیر * قوسی شیره بکزر الده شمشیر *

(نثر) که سهام پرشرری نوازل قضا اوقدر کبی یاغوب پهلوان سپهر ودلیران ماه ومهره کوز آچدرمزدی کورنلر بو بله دیردیکم

لمؤلفه

* کش پروانه‌لر طوتوب سپهری * سوینه‌ردی کرکیم شمع مهری *
* ویاتوتدی هوا ورین ملخلر * قرااولدی کشت چرخ اخضر *
* خذردن غرق اولوب پولاده غبرا * زرهلر کیدی ماهی کبی دریا *
* کوکردی چرخ وطوتدی مهری لرزه * صوقدن کوکده طوکدی شیرشرزه *

(نثر) القصه شهریارشتاشول کوه وصحرا بلکه ارض وسما کتورمز چند سرمایه دشت قبچاق ایللرندن بهمن صف شکنی پیشرو اشکر ایلیوب یوریدی خیام کردون قباب وسرادقات انجم طنابله سراسر کوه وصحرایی بوریدی سیحون وجیحون کبی دریادل صوله بردمنده صخرهٔ صمادن یکپاره کوپریلر یاپوب عبور ایلدی وسحب پرشهبدن نفط اندازلره مشحون طاغلر کبی قیرکون سفینه‌لر بغلیوب قاره دکزدن کاوب مرور ایلدی نیجه سفینه‌لر که هر بری عنقا صفت پروازه پروبال آجسه روی آسمانی وچهرهٔ جهانی بوررلر واژدرها کردار بوجانبه هجوم اتسه مانند برق درخشان انش افشان اولوب بوررلر هرقنی تند باد له عزم ایده‌لر قلزمی سرابه وعمانی حبابه ومحیطی برابجم آبه صیمزلر بادبانلری چرخ برینی کف کبی آوجنه والنکری صحن زمینی دف کبی پنجه‌سی ایچنه آلمشدر ملاح سپهر وعساح ماه ومهر سیرانلرنه حیران وطیرانلرنه سرکرداندر

لمؤلفه

* شرن سرقلدروب چرخ برینه * دمن دم اندروب غوررزمینه *

❁ جکلسه ار در آیین عزم راهه * فلکده یول کسرلر مهر وماهه ❁
❁ یورسه یله چکوب ملك ملکدن * الورلر اکدوبی فلك فلکدن ❁

(نثر) محصل بو آیین فلك تزیینله در یاردن چکوب ومنزل بمنزل صحرالردن کوچوب برشبا هنکام ایرشوب اول فلك شکوهك صحنی قلالی خیام صبح فامله وسراپرده های سدره قیامله مالامال اولدی وقتی کیم اثار سحر عالم یوزن منور ایدوب روح القدس واردم اوردی سلطان بهارك کوزجیلری شهریار شتانك طاغ باشنده کردون صفت خیمه‌لرنی کوردی که ماه منورکبی چادرلر آسمانه همسر وسپهر آیین سایبانلرله کیوانه برابر اولمش کویا که اول کوه جوان دل که صورتده خضر ثانی ایدی بو هیبتدن بر پیر فانی اولوب (واشتعل الرأس شیبا) قضیه‌سنه مظهر اولمش اول لشکر ظفر رهبرك سپکندوسی کاوب باغلر اوجنه ایرمش سلطان بهار شهریار شتانك بو شوکتن وسپاهنك صلابت وشدتن و بسط زمین بساط چرخ برینه دك درفشان برق رخسان بله مملو اولدیغن کوربجك بلدیکم کندوسندن اکا مقاومت واشکرلرن کندویه معاونت یوقدر پس (الفرار مما لایطاق من سنن المرسلین والله عزیز ذو انتقام) دیوب همان برال اولدن یرقاره ایکن ایاق کوتروب صرخان وآیدین ایللرینه وهندوسند ساحللرنه عزم ایلدی که (لاعار من الفرار عند انفصام الاختیار) استیلاء شهریار شتا درکوه وهامون و بلاد ربع مسکون) چونکم سلطان بهار مقابله دن مأیوس اولدی وتارك نام وناموس اولوب اقصای ممالکنه فرار ایتدی وشهریار شتا دخی فردوات وکرصوات واشکر پرمهابت وعسکر باصلابت بله اول کوه فلك شکوهدن نزول ایلدی باغلر و باغچه‌لر ایچنه قونوب قرار ایتدی واول دریالین سپاه بی کران دخی صحرالری محیط اولوب قوندی روی زمین آینه‌اوسپرلردن وسیوف مسلوله دن ورماه معقوله دن چرخ برینه دوندی غبراء ماتم زده شهریار شتا دولتنده کی کهنه لباسنی

(واقعه‌سنده کی)

وارقه سنده کی پلاسنی خلع ایدوب کافوری خیمه لردن سوری جامه لر و بیرامی خلعتلر کیوب مسرور پرنور اولدی وشهریار شتا عالمه شولدکاو ایثار درهم ایتدیکه جبالك دامنی وصحارینك قوینی سیم خالص ایله طولدی اقچه پول یرنه خرجلنوب بوانعام عامه دریاده اولان ماهیلر بیله مستغرق اولدی

لمؤلفه

دونوب صحرای غبراینه زاره * اغیچلر بکزدی اول بهاره
ایدوب سرماالندن یاقه سن چاك * فلك باشنه صجمق استدی خاك
یوز اوروب بادکبی بحر و بره * قرایردن نشان بولمادی ذره

(نثر) اکرچه کیم آسمان ماتملرله قاره لر کیوب چشم ستاره نهانی قانلر اغلدی ولکن جهان بوسرورله اوده عود وعوده اود اوروب سرودلر بغلدی رودلر جام جم وآیینهٔ اسکندر ایله چین ملکنده ساقیلق وسقالق اتمکه باشلدی وهوای شعبده باز شهریار شتا حضورنده بو بزمه دمسازلقلر کوستروب عجیب لعبتلر وغریب صنعتلر اظهار ایتدی عرصهٔ درختستانده وصحن کلستانده عهن منفوشدن وقطن محلوجدن عفاریت ذوی القرون وصخرهٔ جن وسندون کبی هیاکل مختلفة التمثال وتماثیل غریبة الاشکال بغلیوب ملك جهانه بر هراسان صلدیکه سباع وضباع انس و جان کوروب دمبسته وحیران قالدی (یعملون له مایشاء من محاریب وتماثیل وجفان کالجواب وقدورر اسیات) سرو سرافرازی کشدن میل وچناربی هنجاری بللوردن پیل ایلدی (فالناله الحدید ان اعمل سابغات) ودرخت صنوبردن هوایلقلر وشاح ترلردن سیمین دوزدی کو یاکه هر بری پروازه بال و پر آچمش طوررلر وباطاوس وآراوج هواده جولان اوررلر وطرفه آویزه لرله چرخ مقرنس اوزره ایشلراصدی ومنقل لرك کفنده سوزنده اخکری یاقوت احمر ایلیوب سپهرك بغرنه انجم ایین اودلر بصدی اما بو بویله ایکن

شهریارشتانك مهابت وشدتی برمثابده ونجابت وحدتی بردرجه ده ایدی که
کوندزلر کشف وارکسه حجره سندن طشره باش چقرمغه قادر اولمزدی
وکیجه‌لر زاغ وزغن کردار خلائق آزمرده اولوب آشیانه یول بولمزدی
زمین کرم ابریشم کبی لعاب دهاندن کندوسنه کفن دوزمشدی زمان
شیرژیان کبی روباه وشغالین پوستین یوزمشدی کنجشك وار هرکس اسیر
قفس وزباب کردار خاص وعام کرفتاردام اولمشدی هرکشی بربوجاغه
کیروب مانند هوام وسوام زاد ومستهام اولمشیدی ماهیلر سمندر حالنه
رشك ایدردی که آتشدن حصاری واردر دیو بلبلار طوطیلری تعجبلردی
که مجال کفتاری واردر دیو اژدها کردار مارلر پر پیچ وتاب اولمش رسن
پیشه کبی وخرطوم پیلان آستین بی دست کبی بوشلمش کهنه کیسه کبی
عملدن قالمشدی شاهنلرمرد مصاف ایکن پشه مثال غمدن ناتوان اولمشدی
وعنقالرسلطان قاف ایکن پری صفت عالمدن نهان اولمشدی ونسناس کبی
قلوب ناس خوف وهراسله طولمشدی پرنده‌لر سکك کبی برفرجهٔ چوب
وکاف کمین آرارلردی که سکوب اکا التجا ایده لردی ودرنده‌لر شغل آیین
برشکاف سنك وسوراخ زمین استرلردیکه قاچوب انده جابده‌لردی اعیان
شهروارکان دهر هر بری کرك خونخوار وشیرمردم ازار ایکن میش
کردار وخرکوش وار پوست پوش اولوب مکانلرندن طشره چقمزدی
فلکلر عالمی طقوز طولنوردی بونان ایچون ملك یارب یارب چاغررلردی
انس وجانیچون

❊ قطعه ❊

❊ قرص مهر وکردهٔ مهتابی کورمز انس وجان ❊
❊ قانده کندی پردقیق ایکن جهان نان فلك ❊
❊ اولسونمی غمدن اطفال چن یکسر هلاك ❊
❊ ویرمز اولدی برایچم صودهره بستان فلك ❊

زمین یدی قات یونمش بزه دونمشدی در یارشـواقدردو کمشدی که کروب قالمشدی والحاصل زمین وآسمان اهلینی حیرت المشدی هوالر آتش سوزان این خلق بقردی یلدزلر خبردن دمبسته قلوب بل بل بقردی جهـانك بوغمدن درونی اود خلائق اول اودله عود اولمشدی کابن پرشوکتی محنتله کورنلر خار پشت ظن ایدردی بلبل افسرده برك پژمرده کبی هوا او کنجه سر کشته هر یکا اوچوب کیدردی صبح نشاط خنده ایده دیو بلبله غلغله قان اغلردی نای سوخته جکرآتشین دملرله سماع اهلنك بغرین طاغلردی مطربلر در دوغم سرود یله چنك وعوده یاقیـلر یقوب درلردی

لمؤلفه

* دکاینـلر ناله نی اکارسته نی کبی روا *
* کم طفوز چرخی یقر بز دمده بو اوداو هوا *

(نثر) وساقیلر ایقلره دوشوب قنلو یاشلرله بوتی اوقورلر دیکه

لمؤلفه

* جکر اولهـل لب دلبر غمندن * قدح کبی سراسر قانه یوندی *
* رقیب سرد صورت سوزلرندن * کوزم یاشی دوکوب مرجانه دوندی *

(نثر) القصه شهر یار شتا کوه وهامونده وممالك ربع مسکونده برسیاست کوستردی که انهار صاحب رفتاره ایاغن دوشوردوب زمین صفت زمن قلدی بلکه طائفهٔ اشجار ونباتاته ایاغن طورر آز قلدی که (حقیقة الظلم قاطع الحیات ومانع النبات) وچنارسر دارك قوللندن دستی دوشوروب بروجهله عملدن قودی که حیات جناندن تمام ال یودی دیو سپید کوهی رستم وارسر تاپا قید آهنینه چکوب بند فرمان ایلدی وصخرهٔ غبرائی سلیمان صفت شیشه یه قویوب دخی بند وزندان ایلدی عالی صیوب قاوردی وخام طمعلری آتشه چوردی وناپخته جانلری دریاین دروندن قایندی واسیر البطن اولنلرك دیك صفت یورکلرن او بناتدی جهان خلقنی بو یوزدن کندویه ایصندرمغیچون طورمیوب صوق دمور دوکدی ومیدان

مبارزتده لاف وكذاف ايدوب كندوسن اوكدى سفن كبى هوايى طبع اولنلرى كرداب مهالكه صلدى نه قصه دراز ايده لم حديث روى لى الارض مصداقنجه ربع مسكونى آوجى ايچنه آلدى مسالك عالم پر مهالك اولدى ومعا ربنى آدم كشته لردن مقابله طولدى شول دلبرلر كه لام زلف چوكان مثالى كوى ماه ومهره بازيچه كچردى ميدانى نقطهٔ دهانلرى كبى ديده لرنه حلقهٔ ميمدن تنك ايلدى وشول سمبرلر كه نون ابروى كمان كردارى سپهرك بازوسنه شكست صلردى هلاك چرخ آيين تير قامتى الفى مانند چنك ايلدى وشول سرو قدلر كه طرهٔ مفتولرى سايبان كل وياسمين ايدى واول ارغوان خدلر كه موى مرغولرى پرده دار لاله ونسرين ايدى سنبل وارسياه لره كبرب پريشان وماتم زده وبنفشه كردار مشكين جامه لر كيوب آشفته وغمزده اولديلر وشول دل وجان طبى پرى پيكرلرله صاچلرى عقربنك نيشندن مجروح اولنلره لعاب دهانى نوشنك ترياكيله شفابخش اولوردى شهريار شتانك زهرمار صورتندن لبلرى لعلى شهد كفتار كبى قوت جان ايكن ياقوب كبود اولدى واول ملك حسن جمال شهريارى ملك سيمارلر كه مشكين خطلرى بخورندن مشام عالمى معطر ودماغ بنى آدمى معنبر ايدرلردى عذار تابدارى كبى دللرى آب روان ايكن اودا اولدى اول سببدن خلق عالم ميخانه لره دوشوب سرمستلك وترك معابد ايدوب آتش پرستلك اختيار ايدرلردى خلاصهٔ قصه اولدر كه سلطان بهارله شهريار شتا مابيننده اول كوه كردون مداره درياى محيط كردارك قربى واسطه سيله نواحى بروساده بومقوله معارضه ومفاوضه وبو رسمه مقارضه ومناقضه بحد ظهور بولور رآى ايچنده بلكه دفعه دفعه ممانعه ومدافعه وموافقه ومرافعه واقع اولور ارباب حيرت واصحاب عبرت اول تبدلات بدايع الهى وتقلبات صنايع نامتناهى دن كاه ديده لرنه نور وسينه لرنه سرور حاصل ايدرلر وكاه حيرت ومدهوشلق وعزلت وخاموشلق عالمنه دوشرلر كاه استشمام روايح انس وكاه استنسام فوايح قدس ايلرلر كه (ان فى ايام دهركم نفحات الا فتعرضوا لها)

(فى الحقيقه)

فی الحقیقه بومقوله احوال پرخیال نزهتگاه اولی الابصار وعبرتگاه ذوی الافکاردر بلکه بینش ودانش قومنه هرورقده یوزسبق واردر هوشیار اولنلره کل ولاله دفترمعرفت کردکاردرصاحب عیار اولنلره هرقطره وژاله آینهٔ قدرت پروردکاردر هرشیده مشاهدهٔ حق وسیر جمال مطلق قلورکه (مارایت شیأ الاور ایت الله معه) بورحیق تحقیقك سرمستلری وبوخانهٔ توفیقك باده پرستلری هوای یاردن غیری نغمه وتران ایلرلر وحکایهٔ دوستدن غیری سوز سویلرلر مجاز یلری نکتهٔ حقیقت وتعلیم طریقتدر بونلرشول سمسارلردرکه اللرن حاکده صونسلررز وسنکه یاپشسه لر کوهر ایدرلراول سببدن نظرلرنده سیم وزرسنك ومدردن بدتردر بونلرشول عیارلردرکه اوتردقلری یردن تماشای ملك وملکوت وسیران عالم لاهوت ایدرلراول جهتدن یانلرنده سیر وسفر وعزات وحضر بردر شاکر نعمتی منعم حقیقی دن بلور کافر عبادتی قبلهٔ مجازی یه قلور انوکاه کوکلنده سراج هدایت یاندی دیدهٔ بصیرتی خواب غفلتدن اویاندی آنوکاه همای دولتی وعنقای عزتی جیفهٔ دنیایه میل اتمدی طاوس قدسیلرله عرشی جولانگاه ایدندی وآنوکاه شهباز فکرتی وشاهین امنیتی ماسوای حقدن کوزن دکدی نشیمن دست پادشاه ایدندی هرکیم طالب درکاه‌در وهرکیم معامل کاردر سرمایه‌سی دیدهٔ بیداردر سالکك راهی پرخطر واصلك بصری سمع وسمعی بصردر غافللرك حجابی ظلمت ایسه عاقللرك نوردر جناب حقه قریب اولنلر ماسوادن دوردر انلرکه مشتاق دنیادرسوزلرم بادهوادر شونلرکه عشاق مولی‌درایکلدم نغمه ونوادر کورمادر زاده کحل الجواهردن نه‌فائده اطفل نادانه پند حکمتدن نه‌عائده انلرکه بی‌آتش دردردم اهل‌الله جانلره سرددر کفتارك عاشق کوش ومعرفتك اهلی هوشدر مدعی بلبل صفت کویاو پرجوش وعارف کل کبی کوش وخموش اولور

✻ یتر اول لامعی افسانه پرداز ✻ بومیدانك دکلسن پهلوانی ✻

درونك چونكه پراتش دكلدر * صوق سوزلرله طوالدردك جهانى

بهاروصيف ويا كوزوشتادر * سوز وكك جمله عنوان بيانى

جهان ايچنده بس در بوملامت * درازاتدك زبان بدكمانى

سخن ملكن مسخر ايلدك طوت * چكوب سو سنلين تيغ زبانى

دم سردين زمانك كورمدكمى * نه قلدى سوسن رطب اللسانى

اكرخسان وقت اولسك سخنده * چكرسين طعن ولوم انس وجانى

مقرردر جهانك انقلابى * نه حاجت امتحان دورزمانى

دعاء شاهيله ختم ايت كلامك * كه اولدر عالمك صاحب قرانى

سكندر خدمتن ايلردى يللر * اكر كورسيدى بو كشور ستانى

خجل قلدى بو كون درياو كانى * ضمير پاك ودست درفشانى

كفى دربار اولدن اسـتيني * اولپدر آب احسان ناودانى

اونتدرسه عجبى عالم ابحره * بوشاه معدلت نوش الروانى

مطيعى اولسه انس وجان روادر * سليماندر چونام قهرمانى

غبارمنك سايى دركهينك * دوشردى خاكه كحل اصفهانى

زهى كحل معنبركم شب وروز * فلكلر ديده سيدر سرمه دانى

پرشاهين نولا عهدنده قلسه * سركبك اوزره هردم سايبانى

پراشرقدرى معراجينك اولسه * طقوز كوك پايكاه نردبانى

انوكيچون بولدى كيوان قدر عالى * كه قصر ينك اولپدر پاسبانى

ترازو درهمين دورنده كه كاه * فلكلردن چكن باركرانى

بودرطغروسخن كردر نظرده * انوكيچون كوج كورراوقدن كمانى

طقوز چرخى عدوبى قلسه قلعه * كيرو استر هجومندن امانى

بوكون روى زمينك شاهى اولدر * كه تيغى درقضاى آسمانى

عدونك اولسه بيك جانى ندرمان * كه تيريدر بلايى ناكهانى

فلك وش اوينادر برپرمغنده * سپهرى رمحنك سرور وانى

اولورهر طوبى كون كبى اتلسه * جهانك اژدر آتش فشانى

(يابو يدر)

یاپو بدر شاخسار رانده * همای فتح ونصرت آشیانی

چون ایده زیران دولت سمندن * اولور اقبال طالع همعنانی

فلك پاینده قور یوز یرده باشن * نه حکمك کاوله نامی سرنشانی

وجودیدر حیات دین ودولت * حقیقت بو جهان تندر اوجانی

بو کون عالمده اول یوسف جمالك * برادنا قولی مصرك حکمرانی

نه حاجت تیغ وتیرو کلکی بسدر * قوضبط ایتمکه هندوستانی

شهاران زمین فغفور وخاقان * سراسر کشورینك مرزبانی

اشیدوب سوزلری آب حیاتی * دوام دولتنده خضر ثانی

قراول اولمغیچون لشکر وکنه * سفر قلدقجه آی جمشید ثانی

قلور درکاهی هر صبح منزل * دیکوب کوز کیجه انجم کاروانی

یساغك کوش ایدلدن پرده کوکده * غزالك شیر اولیدر مهربانی

بولوب بزم وصالك نای دمکش * قلور وهم فراقکدن فغانی

الهی بوشه کردون جنابی * الهی بوشه کون ومکانی

جهان طوردقجه سلطان جهان قل * ایشینی ایله عیش کامرانی

ابد عمری بهارن تازه قلغل

که هرکز کورمسون باد خزانی

وزیرخانه‌ده عزت افندینك مطبعه‌سنده طبع اولنمشدر

سنه ١٢٩٠ ٢١ شعبان

فیئاتی

۷ غروش